

Projekt

z dnia 13 czerwca 2013 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA KOŁOBRZEG**

z dnia 2013 r.

**w sprawie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta
Kołobrzeg (aktualizacja).**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r., poz. 594), w związku z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” **Rada Miasta Kołobrzeg uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Kołobrzeg (aktualizacja) w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kołobrzeg.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XXIV/335/08 Rady Miasta Kołobrzeg z dnia 16 września 2008 r. w sprawie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Miasta Kołobrzeg na lata 2008 - 2032.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PROGRAM
USUWANIA AZBESTU
I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
Z TERENU MIASTA KOŁOBRZEG
pow. kołobrzeski, woj. zachodniopomorskie
(aktualizacja)**

Zawiera plan ochrony zdrowia mieszkańców
przed szkodliwością azbestu

Program spójny z POKzA 2009 - 2032

Opracowanie: **Adler Consulting**
mgr inż. Michał Andrzejczyk

maj 2013 r.

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	3
2.	PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE MIASTA KOŁOBRZEG	3
3.	CEL I ZADANIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU	5
4.	AZBEST JEGO CHARAKTERYSTYKA I ZASTOSOWANIA W PRZEMYSLE I W BUDOWNICTWIE	5
4.1.	Azbest - podstawowe dane.....	5
4.2.	Zastosowanie azbestu w przemyśle i budownictwie	5
4.4.	Korozja powierzchni płyt azbestowych i emisja włókien azbestu.....	6
5.	PROGRAM RZĄDOWY USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST STOSOWANYCH NA TERYTORIUM POLSKI - W ASPEKCIE LOKALNEGO PROGRAMU.....	8
5.1.	Wprowadzenie	8
5.2.	Zawartość i dane z Programu (POKzA)	8
5.3.	Cele Programu POKzA 2009 - 2032	10
5.4.	Składowanie (unieszkodliwianie) odpadów azbestowych.....	10
5.5.	Szacowane koszty realizacji Programu w okresie 30 lat.....	11
5.6.	Szacowane dochody Programu.....	11
5.7.	Przeznaczenie środków finansowych zarezerwowanych w Programie.....	11
5.8.	Zarządzanie Programem.....	11
6.	PROCEDURY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	13
7.	PLAN OCHRONY ZDROWIA MIESZKAŃCÓW PRZED SZKODLIWOŚCIĄ AZBESTU	23
7.1.	Ogólne zasady ochrony zdrowia mieszkańców	23
7.2.	Oddziaływanie azbestu na zdrowie.....	23
7.3.	Profilaktyka zagrożeń.....	24
7.4.	Profilaktyka w stosunku do osób zatrudnionych podczas prac usuwania azbestu.	25
7.5.	Profilaktyka w stosunku do otoczenia.....	25
7.6.	Likwidowanie skutków narażenia	25
8.	OPIS NAJLEPSZYCH DOSTĘPNYCH TECHNIK ZWIĄZANYCH Z PRACAMI PRZY AZBEŚCIE I DZIAŁANIA ALTERNATYWNE	26
8.1.	Opis technik	26
8.2.	Opis działań alternatywnych	26
9.	FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM AZBESTU - DOSTĘPNE FUNDUSZE I PROGRAMY	27
10.	INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE MIASTA KOŁOBRZEG.....	29
11.	STOPIEŃ PILNOŚCI PRAC W ŚWIETLE OCEN STANU TECHNICZNEGO OBIEKTÓW Z WBUDOWANYM AZBESTEM	29
12.	SZCZEGÓŁY PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU MIASTA KOŁOBRZEG LATA 2013 - 2016.....	31
a.	Rozmiary zadania i ramowy plan realizacji.....	31
b.	Koszty usuwania azbestu i ich ewentualny podział	34
c.	Realizacja programu - Plany roczne	34
d.	Zarządzanie PROGRAMEM.....	35
13.	PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA LATA 2017 - 2032	35
14.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	35
15.	BIBLIOGRAFIA	37
16.	ZAŁĄCZNIKI	37

1. WSTĘP

Na terenie naszego kraju funkcjonowało około 26 zakładów produkujących wyroby cementowo-azbestowe. Po II wojnie światowej do Polski sprowadzono około 2 mln ton azbestu z czego, aż 80-85% zostało wykorzystywane w budownictwie (rury, pokrycia dachowe itp.). Ze względu na dużą szkodliwość włókien azbestowych i bardzo duże wykorzystanie materiałów zawierających szkodliwe włókna Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na postawie rezolucji w sprawie programu wycofania azbestu z gospodarki z dnia 19.06.1997 r. (M.P. z 1997r. nr 38, poz. 373) oraz obowiązującej wówczas ustawy z dnia 19.06.1997r., o zakresie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 101, poz. 628, z 1998 r., Nr 156, poz. 1018, z 2000 r. Nr 88, poz. 986, oraz z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 i Nr 154, poz. 1793, Dz. U. z 2004r., nr 3, poz. 20 z późniejszymi zmianami) przyjął w dniu 14.02.2002r. do realizacji „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” w okresie do 2032 r. Aktualnie program ten występuje pod nazwą „Program oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r., zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.) i utrzymuje dotychczasowe cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002r. „Krajowego programu”.

Do w/w założeń możemy zaliczyć:

- usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- minimalizacja negatywnych skutków jakie ma azbest i wyroby zawierające azbest na zdrowie człowieka,
- likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko naturalne.

Realizacja krajowego programu wymaga zaangażowania administracji publicznej i różnych instytucji działających na trzech poziomach:

1. Centralnym: Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki, Główny Koordynator Programu oraz Rada Programowa działająca jako organ opiniotwórczy,
2. Wojewódzkim: samorząd województwa,
3. Lokalnym: samorząd powiatowy, samorząd gminny.

„Program Oczyszczania Kraju z Azbestu w latach 2009-2032” określa zakres działania samorządu powiatowego i gminnego.

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Kołobrzeg” zwany dalej PROGRAMEM wraz z przeprowadzoną w kwietniu 2013 r. inwentaryzacją wyrobów zawierających azbest powstał na zamówienie

władz Gminy Miasto Kołobrzeg i ma na celu po pierwsze:

- wypełnienie obowiązku dotyczącego posiadania, przyjęcia uchwałą Rady Miasta i wdrażania PROGRAMU, a po wtóre i co najważniejsze
- ma na celu doprowadzenie do całkowitego wyeliminowania wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie miasta Kołobrzeg w perspektywie czasowej do roku 2032.

Ponadto, funkcjonowanie PROGRAMU otwiera drogę do starania się o dofinansowania działań związanych z demontażem, transportem i składowaniem (unieszkodliwieniem) wyrobów azbestowych dzięki m.in. temu, że wraz z aktualną inwentaryzacją szacuje koszty poszczególnych etapów (lat) stopniowego usuwania wyrobów azbestowych.

2. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE MIASTA KOŁOBRZEG

Dane ogólne

Kołobrzeg - gmina miejska w północno-zachodniej Polsce, w północnej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie kołobrzeskim, położone na Pomorzu Zachodnim, u ujścia rzeki Parsęty, nad Zatoką Pomorską.

Obszar miasta wynosi 25,67 km² i zamieszkuje je 44 658 mieszkańców (stan na dzień 1 maja 2013 r.). Obszar miasta od zachodu graniczy z gminą Ustronie Morskie, od południa z gminą Kołobrzeg, a granicę północną stanowi brzeg Morza Bałtyckiego o długości 11 km. Kołobrzeg jest znanym uzdrowiskiem, w którym znajdują się sanatoria oraz obszarem dużego ośrodka turystyczno - wypoczynkowego.

Formy Ochrony Przyrody na terenie Kołobrzegu

Obszar chronionego krajobrazu

„Koszaliński Pas Nadmorski”

W granicach „Koszalińskiego Pasa Nadmorskiego” znajduje się znaczna powierzchnia miasta Kołobrzeg. Obszar chronionego krajobrazu został powołany w celu ochrony krajobrazu i naturalnych walorów środowiska przyrodniczego, który obejmuje cały pas nadmorski z wydmami oraz większość parków miejskich.

Użytek ekologiczny

„Ekopark Wschodni”

Powierzchnia użytku ekologicznego wynosi 381 ha. Przedmiotem ochrony jest zachowanie zespołu biocenoz składającego się z mułu wydmowego, torfowisk niskich o charakterze halofilnym oraz fragmentów lasów liściastych dębowo-bukowych na płatach moreny dennej.

Pomniki przyrody

Na terenie miasta Kołobrzeg istnieje 11 pomników przyrody w postaci pojedynczych drzew, grupy drzew i alei.

Obszary Natura 2000

Na terenie miasta Kołobrzeg znajdują się następujące obszary NATURA 2000:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dorzecze Parsęty” (PLH 320007)

Obszar znajduje się na terenach Miasta i Gminy Kołobrzeg, Gminy Dygowo, Gminy Gościno oraz Gminy Ustronie Morskie. Całkowita powierzchnia obszaru to 27.710,4 ha. Dolina rzeki Parsęty zajmuje powierzchnię od źródeł koło Parsęcka aż po strefę ujściową w Kołobrzegu.

Dolina Parsęty jest szczególnie cenną ostoją ze względu na występowanie tu różnicowanych typów siedlisk i znaczne bogactwo świata roślin i zwierząt. Osobliwością regionu jest jedyne na Pomorzu stanowisko śledzienicy naprzeciwlistnej. Dominują tu siedliska leśne, w mniejszym stopniu łąkowe i zaroślowe. Charakterystyczne są skupiska źródeł wapiennych i nawapiennych, zróżnicowanie mokradel i torfowisk. Ostoja jest również szczególnie cenna ze względu na występujące tu gatunki zwierząt. Tarło odbywają tu łososie, troć wędrowna, pstrąg potokowy i lipień, ponadto wody Parsęty zamieszkują również strzelba potokowa, węgorz i certa. Dorzecze Parsęty jest naturalnym obszarem rozrodu wydry i miejscem bytowania licznych gatunków ptaków, z czego około 34 gatunki znajdują się na liście w I załączniku Dyrektywy Ptasiej np.: ortolan, gąsiorek, świergotek polny, muchówka mała, muchówka białoszyja, podróżniczek, lerka, dzięcioł średni, dzięcioł czarny, zimorodek, lelek, sowa błotna, puchacz, rybitwa czarna, derkacz, żuraw, błotniak zbożowy, błotniak stawowy, kania czarna, kania ruda, trzmielojad, bielik, rybołów, orlik krzykliwy, bocian czarny, bocian biały, bąk.

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Trzebiatowsko - Kołobrzescki Pas Nadmorski” (PLH 320017)

Obszar znajduje się na terenach Miasta i Gminy Kołobrzeg, Gminy Dygowo oraz Gminy Ustronie Morskie. Całkowita powierzchnia obszaru to 17.468,8 ha. Ostoja obejmuje najlepiej zachowany fragment zróżnicowanego geomorfologicznie wybrzeża Bałtyku: brzegi klifowe (aktywne - erodujące i ustabilizowane z zaroślami), wydmy, mierzeje odcinające lagunowe jeziora przymorskie, płytkie ujścia rzek. Charakterystycznym elementem pasa brzegowego są jeziora lagunowe, oddzielone od morza wąskim pasem

mierzei: Resko Przymorskie i Liwia Łuża. Pełnią ważną rolę jako ostoje ptaków, obfitują także w cenne gatunki flory. Obszar pradoliny przecięty jest siecią kanałów oraz mniej lub bardziej naturalnych cieków (m. in. Rega, Stara Rega, Parsęta, Czarwonka). W ich korytach, starorzeczach oraz na brzegach rozwijają się zbiorowiska roślin wodnych z udziałem halofitów. Obecnie duży procent powierzchni pradoliny nie jest użytkowany rolniczo. Na obrzeżach pradoliny obserwuje się rozwój zarośli z udziałem woskownicy europejskiej. W wyniku degradacji urządzeń hydrotechnicznych występuje miejscowe zabagnienie terenu i okresowe zalewanie, w tym wodami słonawymi.

- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Zatoka Pomorska” (PLB 990003)

Obszar zajmuje około 49,1 ha powierzchni na terenie województwa zachodniopomorskiego, z czego 10,6 ha znajduje się w granicy gminy wiejskiej Kołobrzeg, 5,3 ha w granicach miasta Kołobrzeg oraz 6,5 ha w granicach gminy Ustronie Morskie. Zatoka Pomorska to duży przybrzeżny akwen Bałtyku rozdzielony granicą Polski i Niemiec. Jest to dogodny siedlisko mięczaków i roślinności morskiej - makroalg. Akwen jest również jednym z ważniejszych miejsc rozrodu śledzia i dojrzewania ryb płastugokształtnych. Ze względu na zasobność i dostępność pożywienia ta część Zatoki jest szczególnie licznie wykorzystywana jako żerowisko przez ptaki zimujące i migrujące. Występowanie i liczebności 11 gatunków pozwalają na utworzenie dla ich ochrony ostoi ptaków Natura 2000. Są to: nury: czarnoszyi i rdzawoszyi, perkozy: dwuczuby, rdzawoszyi, rogaty, lodówka, markaczka, uhla, bielaczek, szlachar i nurnik. Spośród tych gatunków 3 wymienione są w I Załączniku Dyrektywy Ptasiej. Charakterystyczne jest, że kutrom rybackim na łowiskach towarzyszą licznie mewy. Obserwuje się tu duże koncentracje m.in. mewy siodłatej szacowane na 590-2900 osobników. Na tym obszarze nie ma ustanowionych form ochrony przyrody. Akwen ten jest planowany do objęcia ochroną w ramach Bałtyckiego Systemu Ochrony Przyrody (BSPA).

3. CEL I ZADANIA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU

Celem PROGRAMU jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru miasta Kołobrzeg.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację niżej wymienionych zadań określonych w Programie:

- 3.1. Zwiększenie zakresu wiedzy mieszkańców na temat azbestu, jego bezpiecznego użytkowania i usuwania (likwidacja przyzwolenia społecznego na nielegalne zachowania związane z azbestem - nieuprawniony demontaż i wyrzucanie eternitu m.in. do lasów).
- 3.2. Stworzenie właściwych warunków do wdrożenia obowiązujących przepisów prawnych oraz dobrych praktyk związanych z wyrobami azbestowymi.
- 3.3. Stworzenie sprzyjających warunków usuwania wyrobów azbestowych w całym okresie działania PROGRAMU.
- 3.4. Prowadzenie monitorowania powstawania odpadów azbestowych i gospodarki nimi.
- 3.5. Stworzenie systemu dotowania usuwania azbestu.

4. AZBEST JEGO CHARAKTERYSTYKA I ZASTOSOWANIA W PRZEMYSLE I W BUDOWNICTWIE

4.1. Azbest - podstawowe dane

Azbest, niezależnie od różnic w składzie chemicznym i różnic wynikających z budowy krystalicznej są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie. Ich występowanie jest dość powszechne, ale tylko w niewielu miejscach na kuli ziemskiej azbest był (a niekiedy jeszcze jest) wydobywany na skalę przemysłową.

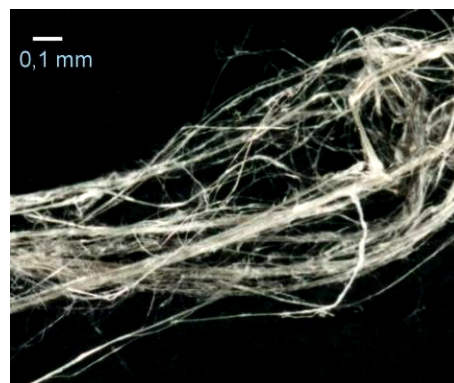
Pod względem mineralogicznym rozróżnia się dwie grupy azbestów: grupę serpentynów (chryzotyli) i grupę azbestów amfibolowych. Do grupy serpentynów należy tylko jedna odmiana azbestu, azbest chryzotylowy, wydobywany i stosowany w największych ilościach.

W grupie azbestów amfibolowych praktyczne znaczenie mają dwie odmiany: azbest amozytowy i krokidolity. W niewielkich ilościach stosowany był antofilit (należący również do grupy amfiboli) do produkcji filtrów z uwagi na wyjątkowo dużą odporność chemiczną.

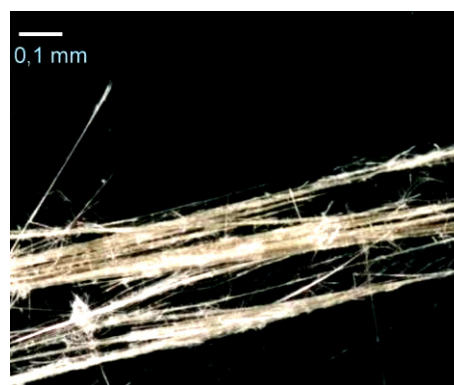
Wszystkie odmiany mineralne azbestu krystalizowały w czasie mierzonym okresami geologicznymi w szczelinach w ultra zasadowych skałach w wyniku oddziaływań hydrotermalnych. Co więcej krystalizowały w postaci bardzo cienkich, wydłużonych monokryształów, których

długość dochodzi niekiedy do kilkudziesięciu centymetrów.

Chemicznie azbesty są uwodnionymi krzemianami magnezu zawierającymi różne pierwiastki albo jako podstawienia magnezu albo jako roztwory stałe. Warto, jako ciekawostkę dodać, że azbest chryzotylowy krystalizuje w postaci rurek, natomiast azbesty amfibolowe to nieco grubsze pręcikowate kryształy.

Rys. 3. Długo włóknisty azbest chryzotylowy praktycznie niezawierający zanieczyszczeń (Chiny)

Rys. 4. Azbest amozytowy (grupa azbestów amfibolowych)

4.2. Zastosowanie azbestu w przemyśle i budownictwie

Z uwagi na liczne, cenne własności użytkowe azbestu i relatywnie niską cenę, jego szerokie zastosowanie w stosunkowo dużych ilościach miało miejsce, niemal na całym świecie w okresie ostatnich 100 lat. Także i na terenie Polski azbest stosowany był w produkcji wielu wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim, (co najmniej około 80%) do produkcji materiałów budowlanych. Zatem azbest towarzyszy nam od dawna i wyprodukowano znaczne ilości rozmaitych wyrobów z jego udziałem. W Polsce, głównym ilościowo produktem zawierającym azbest są wyroby azbestowo-cementowe, a w tej liczbie szczególnie płaskie i faliste płyty dachowe i elewacyjne. Szacuje się, że na samych tylko dachach i elewacjach wciąż znajduje się przeszło

miliard dwieście milionów m² tych płyt, co stanowi około 14,0 milionów ton.

W Polsce azbest stosowano w produkcji następujących grup wyrobów:

- wyroby azbestowo-cementowe [AC] - pokrycia dachowe i elewacyjne,
- rury ciśnieniowe, rury i prostokątne profile stosowane w kanałach wentylacyjnych,
- płyty i kształtki AC w wymiennikach ciepłych,
- niewielkie ilościowo, lecz dawniej powszechnie stosowane kształtki elektrotechniczne (w silnikach elektrycznych, wyłącznikach i instalacjach przemysłowych),
- masy torkretowe i tzw. miękkie izolacje ognioochronne,
- wyroby tekstylne z azbestu - sznury, maty i koce,
- specjalne, wysokowytrzymałe uszczelki przemysłowe, wyłożenia antywibracyjne,
- materiały i okładziny cierne - sprzęgła i hamulce (obecnie wstępujące w starszych dźwigach i windach, niekiedy w sprzęgłach napędów przemysłowych, do niedawna również w samochodach - klocki hamulcowe),
- masy ogniotrwałe, masy formierskie,
- filtry przemysłowe i diafragmy do produkcji chloru,
- izolacje cieplne.

Poniższy wykaz podaje dominujące ilościowo rodzaje wyrobów azbestowo -cementowych [AC] produkowanych w Polsce:

- płyty płaskie prasowane tzw. szablony lub płyty „Karo” (PN-66/B-14040),
- płyty faliste i gąsiorzy nie prasowane (PN-68/B-14041), niskofaliste i wysokofaliste,
- płyty płaskie prasowane okładzinowe (PN-70/B-14044),
- rury bezciśnieniowe (kanalizacyjne) (PN-67/B-14753),
- rury ciśnieniowe (PN-68/B-14750),
- kształtki kanalizacyjne (PN-68/B-14752),
- kształtki do przewodów wentylacyjnych (BN-73/8865-10),
- płytki „PACE” oraz kształtki [AC] prasowane nieimpregnowane dla elektrotechniki (BN-67/6758-01, BN-70/6754-01),
- zbiorniki na wodę,
- osłony do kanałów spalinowych,
- kształtki do wentylacji zewnętrznych,
- kształtki do osłon rurociągów ciepłowniczych.

Pośród płyt płaskich najczęściej na dachach stosowano, zwłaszcza w południowej Polsce płyty typu „Karo” nazywane też, nieprawidłowo szablonami. Były to płyty o wymiarach 400 x 400

mm i grubości 6 mm. Płyty te dzięki dodatkowemu zagęszczeniu w procesie prasowania cechują się mniejszą porowatością niż płyty faliste. Różnica ta jest dość duża, co uwidacznia nasiąkliwość wynosząca dla płyt „Karo”, 16% podczas gdy nasiąkliwość płyt falistych wynosi nawet 27%. Mała porowatość płyt prasowanych pozwala przypuszczać, że ich odporność na korozję będzie lepsza niż płyt nieprasowanych. Tak jest w istocie i świadczą za tym liczne obserwacje dachów po wielu latach eksploatacji.

Zakres produkowanych (stosowanych) płyt falistych, (pomimo „podobnych” kształtów) był bardzo obszerny. Wynikało to z zakresu i skali produkcji jak również faktu, że płyty były produkowane w kilku krajach dawnego bloku socjalistycznego.

4.3. Klasyfikacja wyrobów zawierających azbest

Są dwie klasy w zależności od zawartości azbestu, stosowanego spoiwa oraz gęstości objętościowej.

Klasa I („miękkie”) obejmuje wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³, zawierające powyżej 20 % azbestu. Najczęściej stosowane w tej grupie były wyroby tekstylne, używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury, płytki podłogowe PCW, masy azbestowe natryskowe stosowane były jako izolacja ognioochronna konstrukcji stalowych i przegród budowlanych.

Klasa II („twarde”) obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³, zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są mocno związane. Niebezpieczeństwo dla zdrowia i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów, rozbijanie, zrzucanie). W grupie tej najbardziej rozpowszechnione są płyty azbestowo- cementowe faliste oraz płyty „karo” stosowane jako pokrycia dachowe i elewacje zewnętrzne. Płyty płaskie wykorzystywane były jako elewacje zewnętrzne, ściany osłonowe, ściany działowe, osłony ścian przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych w budownictwie wielokondygnacyjnym.

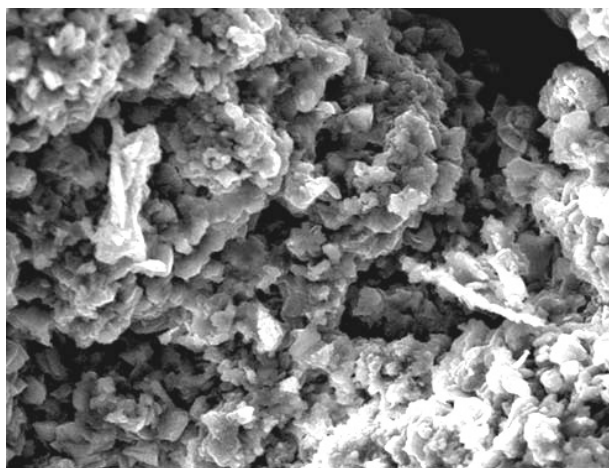
W mniejszych ilościach stosowano rury, w instalacjach wodociągowych i kanalizacyjnych, a także jako przewody kominowe i zsypy.

4.4. Korozja powierzchni płyt azbestowych i emisja włókien azbestu

Wyroby azbestowo - cementowe ze względu na rodzaj zastosowanych substancji składowych można porównać z betonem towarowym. Korozja eternitu (nazwa towarowa wyrobów azbestowo-

cementowych) przebiega podobnie jak korozja betonu. Określenie czasu „technicznego życia” eternitu zależy od wielu czynników, jest przedmiotem aktywnej dyskusji środowisk naukowych. Ze względu na zróżnicowanie czynników korozyjnych występujących w środowisku przyjmuje się, że przeciętny okres użytkowania waha się od 20 do 60 lat. Z tych powodów określono, że uśredniony czas użytkowania wyrobów eternitowych (zawierających od 9,5% - 12,5% czystego azbestu) to ok. 30 lat.

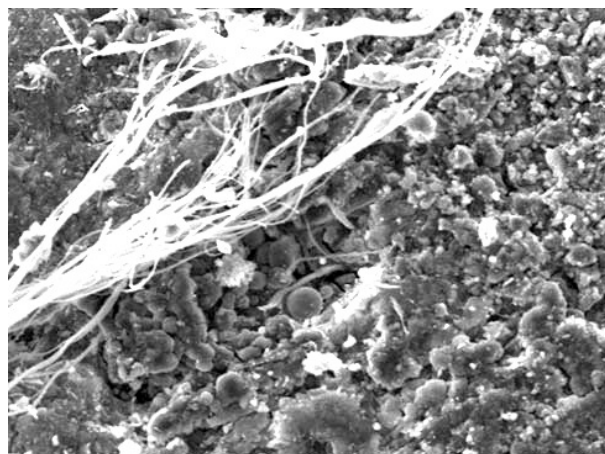
Po osiągnięciu wieku technologicznego (około 30 lat) z wyrobów azbestowo-cementowych rozpoczyna się „samoistne” pylenie włókien azbestu.

Rys. 5. Korozja płyt a-c – płyty KARO - widoczne pod mikroskopem włókna azbestu (pow. 1000x)
(wg J.Dyczek)

W niektórych przypadkach stan ten może wystąpić zarówno wcześniej jak i później. Powoduje to pojawianie się zwiększonego stężenia włókien w otoczeniu obiektów z wbudowanym azbestem. Dodatkowym źródłem emisji tychże włókien są wyroby z odłamanymi częściami, bądź całkowicie popękane. Kolejnym powodem zwiększenia emisji włókien do powietrza atmosferycznego jest korozja biologiczna, czyli obecność glonów i mchów na powierzchni płyty eternitowej.

Największym źródłem zagrożenia pyłami azbestu są wszelkie prace wykonywane przy wyrobach zawierających azbest.

Rys. 6. Korozja płyt a-c – widoczna wiązka całkowicie odstoniętych włókien (pow. 400x)
(wg J.Dyczek)

Biorąc pod uwagę roboty polegające na demontażu wyrobów zawierających azbest twardy (gęstość powyżej 1000 kg/m³), istniejące wymogi prawne zapewniają dużą prewencję pylenia włókien azbestu (oczywiście pod warunkiem bezwzględnego stosowania się do procedur i przepisów oraz dobrych praktyk przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest). Podobnie sytuacja wygląda, gdy mamy do czynienia z transportem i unieszkodliwieniem. Przykładem tego niech będą badania prowadzone na składowiskach wyrobów azbestowych, gdzie notowane stężenia włókien azbestu nie przekraczają norm ustalonych dla powietrza, jakim oddychają ludzie w strefie zamieszkania.

Natomiast demontaż (a w zasadzie zrywanie eternitu z dachów i elewacji) przez osoby nieuprawnione i nieprzeszkolone doprowadza do znacznych przekroczeń norm czystości powietrza w zakresie zapylenia pyłem i włóknami azbestu. Karygodną praktyką jest wyrzucanie wyrobów azbestowych do lasów, rowów

i innych miejsc. Powoduje to nie tylko znaczne skażenie powietrza w okolicy (najczęściej czystego, bo leśnego), ale również ryzyko rozprzestrzenienia po większym terenie i potęgowanie skażenia. Obserwowany jest także proceder, (choć zmniejsza się ostatnio już jego skala) przenoszenia eternitu z jednego dachu na drugi. Powoduje to skażenie podczas zdejmowania z pierwszego dachu, (roboty są wykonywane przez osoby przypadkowe, do tego w pośpiechu), również podczas transportu, a szczególnie w czasie układania zdemontowanych uprzednio płyt na dachu docelowym.

Wszystkie opisywane powyżej, naganne zachowania kuriozalnie uzyskują akceptację społeczną (pomimo faktu, iż tego rodzaju działania szkodzą zdrowiu tegoż społeczeństwa) i w efekcie uchodzą karze pomimo funkcjonowania

odpowiednich przepisów. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że od stycznia 2005 r. wymienione powyżej praktyki podlegają sankcjom karnym z mocy przepisów Kodeksu Karnego i są zagrożone oprócz grzywny, karą pozbawienia wolności do lat 3.

Pozostałe źródła emisji poza wspomnianymi z obiektów budowlanych, są sukcesywnie likwidowane. Jednym z największych jest emisja włókien z wyrobów i części samochodowych. Azbest był używany jako domieszka, bądź główny składnik różnych części zamiennych przemysłu samochodowego – głównie okładzin ciernych. Zatem źródłem emisji pozostają samochody używające starych (już zakazanych części), bądź importowanych głównie z krajów byłego Związku Radzieckiego, gdzie stosowanie azbestu nie jest zabronione. Istnieje również śladowa ilość włókien azbestu w powietrzu pochodzenia naturalnego. Jednakże w polskich warunkach (z uwagi na niewystępowanie naturalnych złóż azbestu) jest to ilość praktycznie pomijalna (na poziomie tła).

5. PROGRAM RZĄDOWY USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST STOSOWANYCH NA TERYTORIUM POLSKI – W ASPEKcie LOKALNEGO PROGRAMU

5.1. Wprowadzenie

W maju 2002 r. Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” zwany dalej Programem. Aktualnie obowiązującym jest **Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032** uchwalony przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r., zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.

Obydwa programy pod względem zawartości uzupełniają się i w związku z tym funkcjonują równolegle.

Program (POKzA) powstał w wyniku:

- realizacji przyjętej przez Sejm RP Rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 r. - w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki (M.P. Nr 38, poz. 373), w której Radę Ministrów zobowiązano do opracowania programu zmierzającego do wycofywania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- realizacji ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20) oraz odpowiednich przepisów wykonawczych do tej ustawy,
- potrzeby oczyszczania kraju z azbestu oraz wyrobów zawierających ten surowiec.

- po uwzględnieniu wniosków z pierwszego etapu realizacji poprzedniego Programu Rządowego, Ministerstwo Gospodarki od 1997 r. wykonało szereg prac i ekspertyz, stanowiących niezbędny materiał bazowy do programów wycofywania azbestu z gospodarki, szczególnie z budownictwa.

Ponadto opracowano m.in.:

- w 2001 r. "Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest" dla lokalnych władz samorządowych oraz przedsiębiorstw zajmujących się naprawą lub usuwaniem tych wyrobów.
- w 2003 r. „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” (uwzględniający Program oraz przepisy zawarte w nowych ustawach i wielu aktach wykonawczych do tych ustaw, które weszły w życie po 2001 r.).
- w 2008 r. - "Poradnik dla użytkowników wyrobów azbestowych" (stan prawny na 30 września 2008 r.)

Do koordynowania prac dotyczących opracowania Programu, utworzono w Ministerstwie Gospodarki, zespół roboczy - Radę Programową reprezentującą zainteresowane resorty i urzędy centralne:

- Ministerstwa: Finansów, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Pracy i Polityki Społecznej, Środowiska, Zdrowia, Budownictwa, Infrastruktury oraz Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- Główny Urząd Nadzoru Budowlanego, Państwową Inspekcję Pracy, Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- oraz Urzędy Marszałkowskie z całego kraju.

Ponadto, na rzecz powstania programu pracowali uznani zarówno w kraju, jak i za granicą eksperci z dziedzin: przemysłu, zdrowia, środowiska oraz rozwiązywania problemów związanych z azbestem.

5.2. Zawartość i dane z Programu (POKzA)

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przyjęty 14 lipca 2009 r. zmieniony uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. zwany dalej "POKzA", utrzymuje cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r. Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, czyli:

1. usuwanie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;

2. minimalizowanie negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
3. likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Określa on także nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu w okresie 24 lat, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Nowy Program realizuje wnioski zawarte w "Raporcie z realizacji w latach 2003-2007 Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski" poprzez wprowadzenie jako priorytetowych zadań legislacyjnych, uruchomienie wsparcia finansowego dla działań prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz usprawnienie systemu monitoringu realizacji Programu (POKzA).

Wsparcie finansowe ze środków budżetowych pozostających w gestii Ministra Gospodarki ukierunkowane jest głównie na wzmocnienie procesu inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przez dofinansowanie opracowywania gminnych, powiatowych i wojewódzkich planów usuwania wyrobów zawierających azbest. Jest również przeznaczane na prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, w tym szkoleń dla administracji publicznej oraz szkoleń lokalnych, dzięki którym zostanie wzmocniony proces usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm.

Program (POKzA) grupuje zadania przewidziane do realizacji na poziomie centralnym, wojewódzkim i lokalnym, w pięciu blokach tematycznych:

1. zadania legislacyjne
2. działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej, opracowywanie materiałów szkoleniowych, promocja technologii unicestwiania włókien azbestowych, organizacja krajowych i międzynarodowych szkoleń, seminariów, konferencji kongresów i udział w nich;
3. zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do unicestwiania włókien azbestowych;

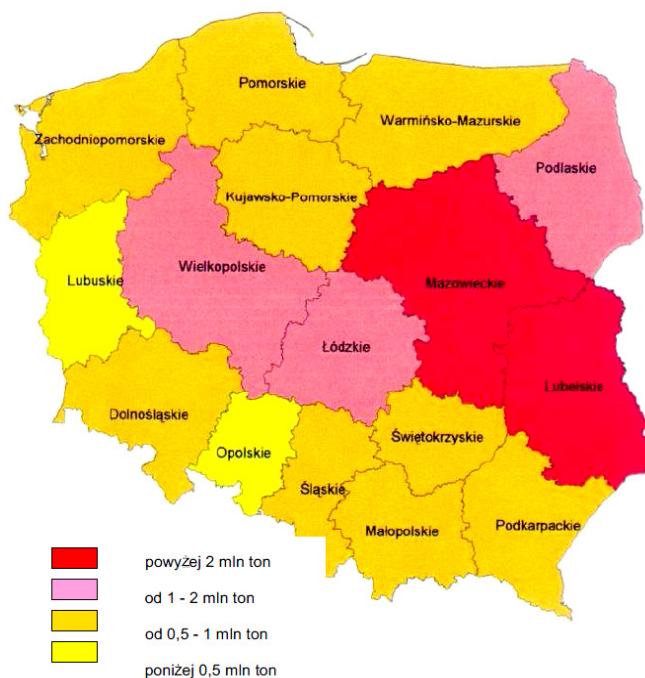
4. monitoring realizacji Programu przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej;
5. działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Szacuje się, że na terenie Kraju nadal użytkowane jest ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003 - 2008 usunięto ok. 1 mln ton).

Trwałość płyt azbestowo-cementowych (A-C) określa się na około 30 lat, okres eksploatacji innych wyrobów jest z reguły krótszy. Według danych zawartych w „Informacji o realizacji w latach 2009 - 2010 „Programu oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032” aby osiągnąć założony cel, tj. usunąć do końca 2032 r. 14,25 mln Mg wyrobów zawierających azbest należy czterokrotnie zwiększyć tempo usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych.

W tym czasie powstawać będzie znaczna ilość odpadów, które zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) sklasyfikowane zostały na liście odpadów niebezpiecznych.

Rysunek 7 przedstawia nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w układzie wojewódzkim na koniec roku 2008.

Rys.7 Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest w układzie wojewódzkim
(źródło: „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu”)

5.3. Cele Programu POKzA 2009 – 2032

Główne cele Programu to:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do roku 2032, w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu.

Szacuje się, że na terenie kraju w 2008 r. znajdowało się ok. 13,5 mln ton wyrobów zawierających azbest (w latach 2003-2008 usunięto ok. 1 mln ton). Przyjmuje się, iż następujące ilości odpadów zawierających azbest zostaną wycofane z użytkowania w kolejnych latach:

- w latach 2009-2012 około 28% odpadów (4 mln ton),
- w latach 2013-2022 około 35% odpadów (5,1 mln ton),
- w latach 2023-2032 około 37% odpadów (5,4 mln ton).

Program tworzy nowe możliwości, m.in.:

1. składowanie odpadów azbestowych na składowiskach podziemnych,
2. wdrażanie nowych technologii umożliwiających unieściewanie włókien azbestu,
3. pozostawianie w ziemi – w dopuszczonych prawem przypadkach – wyrobów azbestowych wycofanych z użytkowania, (dot. rur i instalacji podziemnych).

Ponadto Program przewiduje:

- do 2012 r. przeprowadzenie pełnej i rzetelnej inwentaryzacji oraz ustalenie rozmieszczenia terytorialnego azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- utworzenie i uruchomienie elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitoringu usuwania wyrobów zawierających azbest,
- podjęcie prac legislacyjnych umożliwiających egzekwowanie obowiązków nałożonych na podmioty fizyczne i prawne oraz zasilanie danymi elektronicznego systemu monitorowania realizacji Programu,
- zwiększenie zaangażowania administracji samorządowej, szczególnie gmin.

Założenia Programu

- w Polsce około 85% azbestu znajduje się w wyrobach budowlanych,
- usuwanie i wymiana wyrobów zawierających azbest jest działalnością remontowo-budowlaną i przynieść powinna znaczne ożywienie gospodarcze w dziedzinie budownictwa i produkcji materiałów budowlanych,
- powinien powstać rynek usług kredytowo-bankowych dla obsługi nowych klientów z atrakcyjnymi ofertami dla mniej zamożnych właścicieli obiektów budowlanych,
- powstaną dochody z podatków i opłat z tytułu usuwania wyrobów zawierających azbest, a także składowania ich jako odpadów,
- niezbędna jest ratyfikacja przez Polskę Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP) Nr 162 z 1986r. oraz dostosowanie się do wymagań dyrektyw dotyczących azbestu, których stosowanie stanowić będzie obowiązek po wejściu Polski do Unii Europejskiej,
- nadrzędne znaczenie ma ograniczenie wzrastającej ilości zachorowań i zgonów w Polsce (analogicznie, jak w Europie), wywołanych szkodliwością azbestu. Potrzeba ochrony zdrowia i życia ludności zasadnym czyni skierowanie środków z funduszy ekologicznych na wsparcie Programu.

5.4. Składowanie (unieszkodliwienie) odpadów azbestowych

Jedyną metodą aktualnie, powszechnie stosowaną unieszkodliwiania odpadów azbestowych jest ich składowanie. Dzięki zmianom legislacyjnym już niedługo możliwe będzie unieszkodliwianie azbestu w procesach obróbki termicznej z zastosowaniem technologii mikrofalowej.

W uzasadnionych wypadkach zastosowanie takiej technologii jest wyjściem lepszym niż składowanie, jednakże ze względów ekonomicznych i logistycznych metoda ta jeszcze długo nie zastąpi w pełni metody unieszkodliwiania poprzez składowanie.

Składowanie wyrobów zawierających azbest:

- problem unieszkodliwiania azbestu i wyrobów zawierających azbest składowanych na istniejących i nowych składowiskach, zostanie rozwiązany w ramach wdrożenia Dyrektywy Rady 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów,
- istniejące składowiska niespełniające wymagań Dyrektywy zostaną zmodernizowane najpóźniej do dnia 1 lipca 2012 r.,

- nowe składowiska odpadów azbestowych spełniać powinny wymagania konstrukcyjne Dyrektywy z chwilą ich zakładania.
- dostosowanie do wymagań prawa wspólnotowego w zakresie gospodarki odpadami, w tym niebezpiecznym (w tym azbest) zaliczone zostało do priorytetów w NPPC (Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa) w obszarze środowiska.

Zakłada się, że potrzeba jest w sumie jeszcze 56 składowisk o powierzchniach 1ha, 2ha i 5 ha.

Wybór miejsc lokalizacji składowisk należy dokonać w oparciu o wytyczne zawarte w Dyrektywie 99/31/WE w sprawie składowania odpadów oraz rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie zmiany szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 39, poz.320). Ilość składowisk potrzebnych w danym województwie zależy od przyjętych koncepcji budowy:

- dużego „centralnego” składowiska o powierzchni ok. 5 ha dla potrzeb regionu lub jego znacznej części,
- średnich składowisk o powierzchni ok.2 ha,
- małych składowisk o powierzchni do 1 ha lokalizowanych przy istniejących składowiskach komunalnych na wydzielonych częściach składowisk z możliwością rozbudowy pozwalającą na składowanie odpadów w następnych latach.

Jako optymalną głębokość składowania przyjęto 8 m warstwowo układanych opakowanych odpadów, które po wypełnieniu składowiska przysypywane są 2 m warstwą gruntu.

5.5. Szacowane koszty realizacji Programu w okresie 30 lat

Koszt realizacji Programu oszacowano na podstawie następujących założeń.

W całym kraju pozostało do usunięcia 14,5 mln ton wyrobów azbestowych, łączny koszt ich demontażu i transportu oraz unieszkodliwienia wytworzonych odpadów zawierających azbest szacuje się na kwotę ok. 40 mld zł.

Koszt budowy przewidzianych 56 składowisk odpadów lub kwater przystosowanych do składowania odpadów zawierających azbest oszacowano na kwotę ok. 260 mln zł.

Pozostające w dyspozycji Ministra Gospodarki środki finansowe z budżetu państwa, przeznaczone mają być na wspieranie opracowania planów usuwania wyrobów zawierających azbest oraz działań edukacyjno-informacyjnych oraz monitoringu Programu.

Na działania te skierowano środki w kwocie 53,2 mln zł.

Środki finansowe jednostek JST konieczne na wykonywanie i aktualizowanie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest szacuje się na ok. 40 mln zł.

5.6. Szacowane dochody Programu

- dla budżetu państwa z tytułu usuwania wyrobów azbestowych, produkcji i sprzedaży nowych pokryć, eksploatacji składowisk (VAT i podatek dochodowy),
- dla budżetu państwa z tytułu powstania i funkcjonowania firm demontujących i transportujących,
- wynikające z przyrostu wartości obiektów i mieszkań, gruntów budowlanych i ornych.

5.7. Przeznaczenie środków finansowych zarezerwowanych w Programie

- szkolenia pracowników administracji publicznej w zakresie szczegółowych przepisów i procedur dotyczących azbestu,
- utworzenie ośrodka referencyjnego badań i oceny ryzyka zdrowotnego związanego z azbestem,
- dofinansowanie powstawania Programów usuwania azbestu w ramach corocznego konkursu,
- oczyszczanie miejsc publicznych,
- budowa składowisk odpadów azbestowych, (chwilowo niedostępne),
- monitorowanie realizacji Programu,
- działalność informacyjno-popularyzacyjna w mediach na temat bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów ich usuwania.

5.8. Zarządzanie Programem

Interdyscyplinarność Programu wymaga koordynacji pracy wszystkich jednostek i instytucji odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania przewidziane Programem są realizowane na trzech poziomach:

- centralnym - Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki w strukturze ministerstwa Główny Koordynator Programu,
- wojewódzkim - samorząd województwa,
- lokalnym - samorząd powiatowy, samorząd gminny.

Minister Gospodarki powołał Głównego Koordynatora, który jest odpowiedzialny za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw we wdrażaniu Programu. Utworzona została również Rada Programowa jako organ inicjatywny,

opiniodawczy i doradczy. Rada liczy 37 członków i w jej skład wchodzi przedstawiciele zainteresowanych resortów, instytutów, wszystkich urzędów marszałkowskich oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Dla usprawnienia pracy Rady powołano 2 komisje problemowe:

1) komisję budżetową,

2) komisję legislacyjną,

Zmodyfikowany POKzA w sposób bardziej skuteczny ma wpłynąć na realizację założeń Programu, uwzględniając doświadczenia z pierwszych lat funkcjonowania poprzedniego Programu z roku 2002.

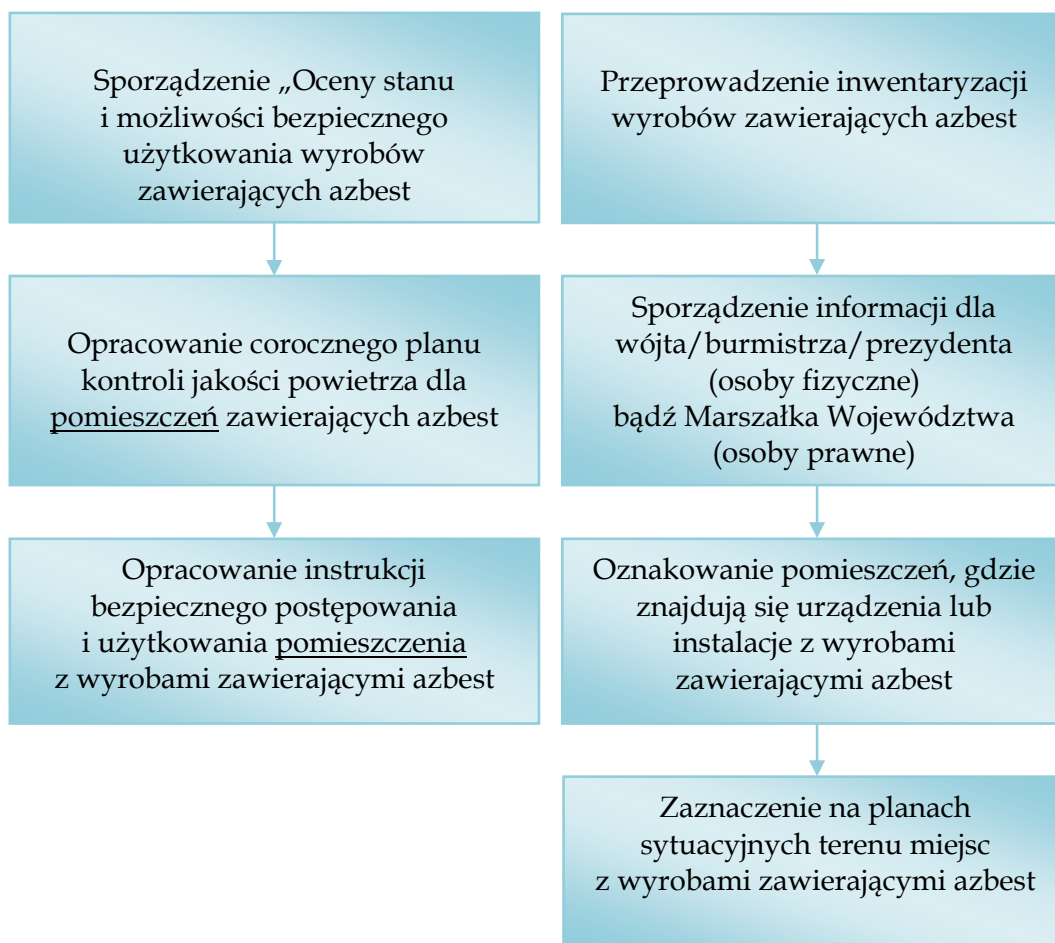
6. PROCEDURY BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

Procedury są swego rodzaju przewodnikiem dla osób i instytucji uczestniczących w procesach unieszkodliwiania azbestu. Problematyka bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest została uszeregowana w IV grupach tematycznych obejmujących łącznie 6 procedur, które schematycznie przedstawiono na następujących stronach.

Poniżej omawiamy poszczególne procedury od 1 do 4 z pominięciem procedur 5 i 6 z powodu braku potrzeby stosowania tych procedur w specyfice miasta Kołobrzeg między innymi z powodu niewystępowania i nieplanowania realizacji składowiska odpadów azbestowych.

GRUPA I	
Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami i urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.	
Procedura 1	dotycząca obowiązków w czasie użytkowania obiektów, instalacji i urządzeń.
Procedura 2	dotycząca obowiązków przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest
GRUPA II	
Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.	
Procedura 3	dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
Procedura 4	dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu (terenu) instalacji.
GRUPA III	
Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.	
Procedura 5	dotycząca przygotowania i transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
GRUPA IV	
Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.	
Procedura 6	dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest lub innym, spełniającym odpowiednie warunki techniczne.

PROCEDURA 1 Dotycząca obowiązków i postępowania właścicieli oraz zarządców przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków oraz zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji i urządzeń oraz terenów gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Wyznacza ona obowiązki i kierunki działań, jakie obowiązuje na których zidentyfikowano wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy, więc mówiąc skrótowo - bezpiecznego ich użytkowania.

Opis szczegółowy

Obecnie właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu - gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest - ma obowiązek sporządzenia - „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” zwanej dalej Oceną. Od dnia 17 września 2010 r. obowiązuje nowy wzór arkusza ocen acz kwalifikacja do trzech stopni pilności nie uległa zmianie. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej - sporządzają następną

oceny w terminach wynikających z warunków poprzedniej Oceny - tzn.:

- Po 5-u latach, - jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- Po 1-m roku, - jeżeli przy poprzedniej Ocenie ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia - powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Na podstawie przeprowadzonej „Oceny...” osoba fizyczna (niebędąca przedsiębiorcą), a wykorzystująca/użytkująca wyroby zawierające azbest ujmuje wynik inwentaryzacji w "Informacji o wyrobach zawierających azbest" i przedkłada ją rokrocznie w terminie do dnia 31 stycznia odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Osoby prawne przedkładają taką samą informację marszałkowi województwa. Należy pamiętać, iż „Informację...” sporządza się w dwóch egzemplarzach:

- jeden egzemplarz przedkłada się w formie pisemnej właściwemu organowi;

- drugi egzemplarz przechowuje się przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest, - co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie a także na zaktualizowanie ewidencji. Aktualnie posiadana wiedza na temat zasobów zdobyta w toku inwentaryzacji przeprowadzonej w bieżącym roku powinna stanowić bazę wyjściową do dalszego prowadzenia gospodarki azbestem.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- Oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest - odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu;
- Opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania

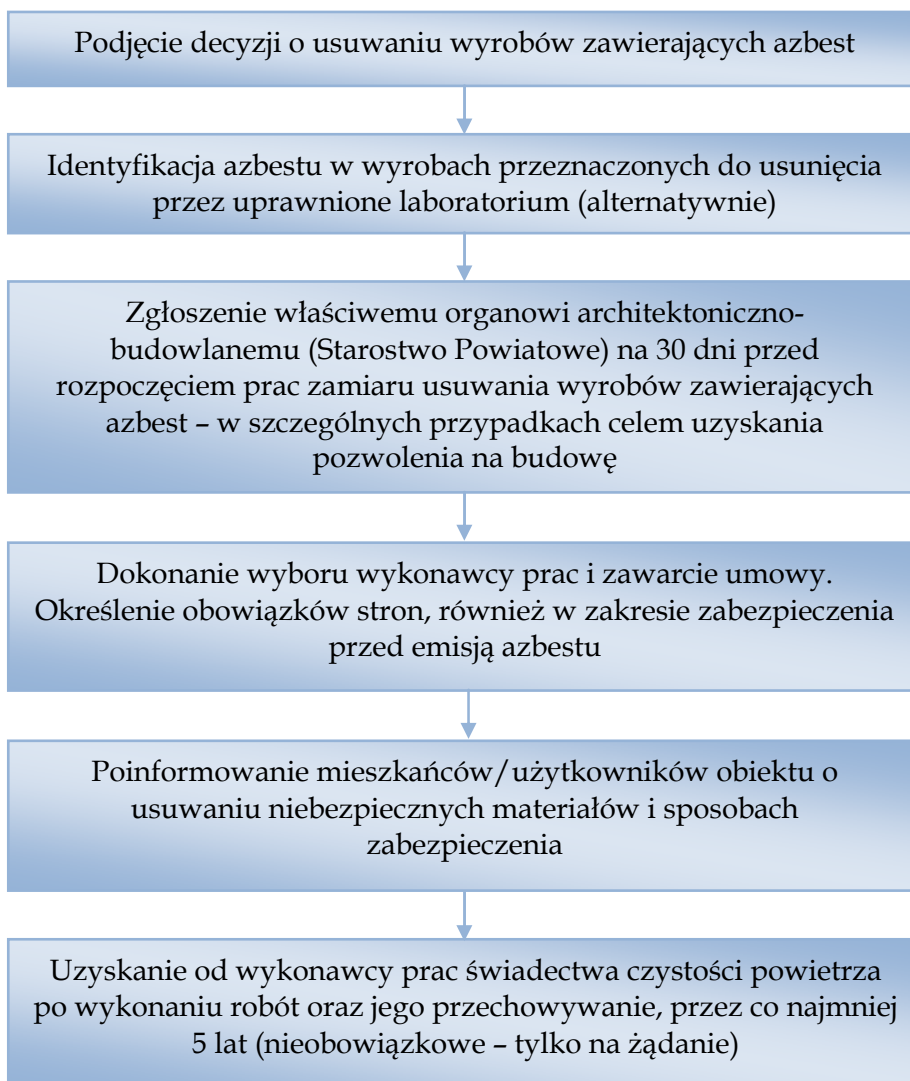
i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest;

- Zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest (nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej).

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”), lub, jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także, gdy te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska - właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

PROCEDURA 2

Dotycząca obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Opis procedury

Procedura dotyczy obowiązków i sposobów postępowania właścicieli lub zarządzających obiektami z zabudowanymi wyrobami z azbestem w toku czynności zmierzających do usunięcia wyrobów azbestowych.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest – przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczania takich wyrobów.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Szczegółowy opis:

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest – powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac akredytowane laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów – o ile informacja o rodzaju azbestu, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu, bądź właściciel nie posiada takowej wiedzy.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- Sporządzaniu Oceny
- Sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta
- Zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac – wytwarzającym odpady niebezpieczne.

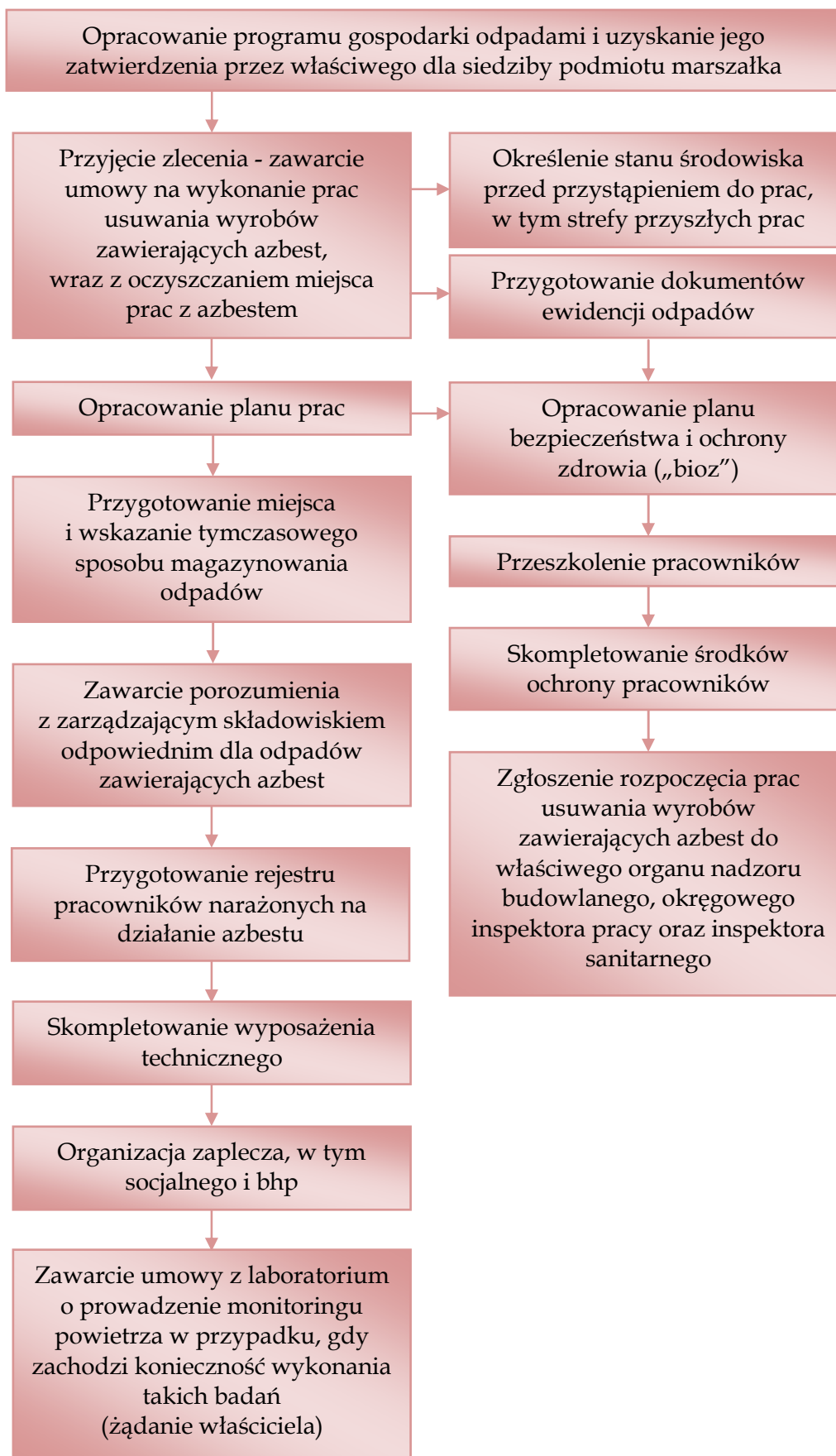
Właściciel lub zarządca może zlecić innym – fachowo przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenia czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach.

W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji, urządzenia lub terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu (Starostwo Powiatowe) zamiaru wykonywania tych prac – na 30 dni przed ich rozpoczęciem (procedura „milczącej zgody”). W przypadku uznania przez organ za konieczne wystąpienie z wnioskiem o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami, należy wówczas wszcząć procedurę uzyskania pozwolenia na budowę. Wniosek powinien być sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających art. 31 ust. 3, pkt.2 oraz art. 36 ust. 1 pkt.1 i 4 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy

Prawo Ochrony Środowiska – odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac – wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac. Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością.

Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres, co najmniej 5-let, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji, urządzenia lub terenu. Wykonawca obowiązany jest wystawić i przekazać inwestorowi dokumenty takie jak karta ewidencji odpadu oraz karta przekazania odpadu, poświadczona przez uprawnione składowisko, że wymienione w niej odpady znalazły się w tym miejscu.

PROCEDURA 3 Dotycząca postępowania przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zasad postępowania podczas prac przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest lub ich zabezpieczenia. Procedura dotyczy podmiotów gospodarczych zajmujących się gospodarką odpadami niebezpiecznymi (azbestem) oraz ich współpracy z właścicielem/inwestorem.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje całokształt prac oraz postępowania dotyczącego przygotowania do zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Opis szczegółowy

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, jest - w rozumieniu ustawy o odpadach - „wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątnięcia, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba, że umowa o świadczeniu usługi stanowi inaczej”. Według obowiązującego prawa niedopuszczalne jest prowadzenie gospodarki odpadami azbestowymi przez osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami w żadnej skali, co do końca 2010 roku było dopuszczone w ilości 0,1 Mg rocznie.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami niedopuszczalny jest demontaż wyrobów azbestowych we własnym zakresie.

Przestrzeganie prawa zobowiązuje każdego obywatela, który jest świadkiem takich praktyk (np. samodzielny demontaż) do powiadomienia odpowiednich służb (m.in. PIP, Sanepid, Nadzór Budowlany, Straż Miejska lub Policja).

Wytwórcę odpadów obowiązuje postępowanie określone przepisami obowiązującej ustawy o odpadach. Podstawową czynnością dla przedsiębiorcy, który zamierza podjąć działalność w zakresie wytwarzania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest jest opracowanie programu gospodarki odpadami (wszelkimi ze względu na profil działalności) w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest i uzyskanie jego zatwierdzenia przez właściwego, ze względu na siedzibę przedsiębiorcy marszałka województwa z możliwym zasięgiem działania nawet dla całego kraju.

Program gospodarki odpadami dołączony do wniosku o wydanie decyzji zatwierdzającej, powinien zawierać:

1. Wyszczególnienie wszystkich rodzajów odpadów, (w tym niebezpiecznych) przewi-

dzianych do wytwarzania wraz z odpowiednimi kodami, a w przypadku, gdy określenie rodzaju nie jest wystarczające do ustalenia zagrożeń, jakie mogą powodować odpady niebezpieczne, właściwy organ może wezwać wnioskodawcę do podania składu chemicznego i właściwości odpadów,

2. Informację wskazującą na sposoby zapobiegania powstawaniu odpadów, (w tym niebezpiecznych) lub ograniczenia ilości odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
3. Szczegółowy opis sposobów gospodarowania odpadami, z uwzględnieniem zbierania, transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych,
4. Wskazanie miejsca i sposobu magazynowania odpadów,
5. Określenie czasu prowadzenia działalności związanej z wytwarzaniem odpadów (maksymalnie na 10 lat),
6. Określenie zasięgu działania podmiotu.

Wytwórcą odpadów może zlecić wykonanie obowiązku gospodarowania odpadami innemu posiadaczowi odpadów. Posiadacz odpadów może je przekazywać wyłącznie podmiotom, które uzyskały zatwierdzenie programu gospodarki odpadami przez właściwy organ lub prowadzą taką działalność w zakresie gospodarki odpadami na mocy zezwoleń.

Po dopełnieniu obowiązków wynikających z ogólnych zasad postępowania wykonawca prac uprawniony jest do przyjęcia zlecenia i zawarcia umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, wraz z oczyszczaniem miejsca prac z azbestem. Dla prawidłowego zawarcia takiej umowy, koniecznym jest określenie stanu środowiska przed przystąpieniem do prac, w tym strefy przyszłych prac. Pozwoli to na określenie stopnia narażenia na azbest w miejscu pracy oraz prawidłowe przygotowanie planu prac.

Plan pracy powinien być sporządzony zgodnie ze stosownymi przepisami i zawierać:

- Określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- Aktualną ocenę
- Przewidywaną ilość wytwarzanych odpadów do usunięcia,
- Ustalenie odpowiednich sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest,
- Określenie rodzajów i metod pracy,
- Określenie sposobów eliminowania lub ograniczenia uwalniania się pyłu azbestu do powietrza.

Następnie powinien zostać opracowany Plan Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia, zwany planem „BIOZ”, obejmujący m.in.

- Informacje dotyczące przewidywanych zagrożeń, występujących podczas realizacji robót budowlanych, określającą skalę i rodzaje zagrożeń oraz miejsca i czas wystąpienia,
- Informacje o wydzieleniu i oznakowaniu miejsc prowadzenia robót budowlanych, stosownie do rodzaju zagrożenia,
- Informację o sposobie prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych w tym:
 - a/ określenia zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia,
 - b/ konieczność stosowania przez pracowników środków ochrony indywidualnej, zabezpieczającej przed skutkami zagrożeń,
 - c/ zasady bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi, przez wyznaczone w tym celu osoby,
- Określenie sposobu przechowywania i przemieszczania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych na terenie budowy,
- Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie.

Pracodawca ma obowiązek zapoznania pracowników lub ich przedstawicieli z planem prac, szczególnie dotyczącego bezpieczeństwa i ochrony zdrowia.

Wykonawca prac ma obowiązek przeszkolenia wszystkich osób pozostających w kontakcie z azbestem, pracowników bezpośrednio zatrudnionych, kierujących i nadzorujących prace - w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest i ich odpadami a także bezpieczeństwa i higieny takich prac. Szkolenie powinno być przeprowadzone zgodnie z przepisami odpowiedniego rozporządzenia Ministra Pracy, przez upoważnioną do takiej działalności instytucję i potwierdzone odpowiednim świadectwem lub zaświadczeniem. Skompletowanie środków ochrony pracowników tj. odpowiednich ubrań roboczych w takiej ilości, aby zabezpieczyć pracowników przez cały czas trwania robót i oczyszczania terenu po tych robotach.

Wykonawca zobowiązany jest do zgłoszenia rozpoczęcia prac usuwania wyrobów zawierających azbest do właściwego organu nadzoru budowlanego, okręgowego inspektora pracy oraz właściwego inspektora sanitarnego w terminie minimum 7 dni przed rozpoczęciem prac. Pracodawca będący wytwórcą odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest zobowiązany jest do przygotowania, prowadzenia i przechowywania rejestru pracowników narażonych na działanie azbestu.

Celem zapewnienia składowania odpadów niebezpiecznych powstałych po usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwórcą odpadów powinien przed przeprowadzeniem robót, zawrzeć porozumienie z zarządzającym składowiskiem odpowiednim dla odpadów niebezpiecznych zawierających azbest (składowanie oddzielne lub odpowiednio przygotowana kwatera na innym składowisku). Ważne znaczenie dla prawidłowego przygotowania robót na skompletowanie wyposażenia technicznego, w tym narzędzi ręcznych i wolnoobrotowych, narzędzi mechanicznych, urządzeń wentylacyjnych oraz podstawowego sprzętu przeciwpożarowego.

Na tym etapie należy też zabezpieczyć techniczne środki zapobiegające emisji azbestu w miejscu pracy oraz środowisku - w zależności od określenia stanu środowiska, dokonanego przed przystąpieniem do wykonywania prac.

Jeżeli usuwane wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³, lub inne mocno uszkodzone, a także zawierające krokidolit oraz wyroby znajdujące się w pomieszczeniach zamkniętych - niezbędne jest zawarcie umowy z laboratorium upoważnionym do prowadzenia monitoringu powietrza. Duże znaczenie ma również przygotowanie i organizacja zaplecza budowy, w tym części socjalnej, obejmującej:

- Urządzenia sanitarno-higieniczne, z możliwością umycia się i natrysku po pracy w kontakcie z azbestem,
- Pomieszczenia na szatnie czyste i brudne,
- Pomieszczenia dla spożywania posiłków oraz regeneracji.

W planie prac - w zależności od wielkości lub specyfiki budynku, budowli, instalacji lub urządzenia, a również terenu, gdzie prowadzone będą prace zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest - a także występującego stopnia narażenia na azbest - mogą zostać określone również inne niezbędne wymagania.

PROCEDURA 4 Dotycząca prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem obiektu/ terenu/ instalacji azbestu

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – będących, w rozumieniu ustawy o odpadach – wytwórcami odpadów niebezpiecznych,

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres od rozpoczęcia do zakończenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczaniem budynku, budowli, instalacji lub urządzenia i terenu z pozostałości azbestu.

Opis szczegółowy

Na początku należy wykonać odpowiednie zabezpieczenia obiektu, będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także terenu wokół – przed emisją pyłu azbestu, która może nastąpić w wyniku prowadzenia prac.

Ogrodzenie terenu powinno nastąpić z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, nie mniej niż 2 m przy zastosowaniu osłon. Teren prac należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze biało-czerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony” lub „Zagrożenie azbestem krokidolitem”.

Przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej. Ogólne zasady postępowania przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest określają następujące wymagania techniczne:

- Nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- Demontażu całych wyrobów (płyt, rur,

kształtek itp.) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe,

- Odsparzania wyrobów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze,
- Prowadzenia kontrolnego monitoringu powietrza, w przypadku występowania stężeń pyłu azbestu, przekraczających dopuszczalne wartości dla miejsca pracy,
- Składowanie na tej samej zmianie roboczej, usuniętych odpadów zawierających azbest, po ich szczelnym opakowaniu - na miejscu tymczasowego magazynowania odpadów,
- Codzienne, staranne oczyszczanie strefy prac i terenu wokół, dróg wewnętrznych oraz maszyn i urządzeń - z wykorzystaniem podciśnieniowego sprzętu odkurzającego, zaopatrzonego w filtry o dużej skuteczności ciągu (99,99% lub na mokro). Niedopuszczalne jest ręczne zamiatanie na sucho, jak również czyszczenie pomieszczeń i narzędzi pracy przy użyciu sprężonego powietrza.

W przypadku prowadzenia prac z wyrobami azbestowo-cementowymi, których gęstość objętościowa wynosi mniej niż 1000kg/m³ (tzw. miękkie), a także z innymi wyrobami, których powierzchnia jest, w widoczny sposób uszkodzona lub zniszczona lub, jeżeli prace prowadzone są na obiektach, z wyrobami zawierającymi azbest krokidolit, lub też w pomieszczeniach zamkniętych to powinny być zastosowane szczególne zabezpieczenia strefy prac i ochrony pracowników oraz środowiska, niezależnie od ogólnych zasad postępowania.

Należą do nich:

- Komory dekontaminacyjne (śluz) dla całych pomieszczeń lub stanowiące łącznik izolacyjny między pomieszczeniem stanowiącym strefę prac, a innymi pomieszczeniami lub na zewnątrz obiektu,
- Zaostrzone rygory przestrzegania stosowania środków ochrony osobistej,
- Inne metody, określone na etapie prac przygotowawczych.

W obiekcie przylegającym do strefy prac, należy zastosować odpowiednie zabezpieczenia, w tym uszczelnienie otworów okiennych i drzwiowych, a także inne, właściwe dla stopnia narażenia, środki zabezpieczające.

Wszystkie zdemontowane wyroby zawierające azbest powinny być szczelnie opakowane w folie z polietylenu, lub polipropylenu o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm i zamykane w sposób uniemożliwiający przypadkowe otwarcie

(zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą). Niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych. Odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej większej niż 1000kg/m³ a więc płyty i rury azbestowo-cementowe, lub ich części powinny być szczelnie opakowane w folie. Pył azbestowy oraz odpady powstałe z wyrobów o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³ powinny być zestalone przy użyciu cementu lub żywic syntetycznych i po związaniu spoiwa szczelnie zapakowane w folię. Pakowanie usuniętych wyrobów zawierających azbest powinno odbywać się wyłącznie do opakowań przeznaczonych do ostatecznego składowania i wyraźnie oznakowane, w sposób określony dla azbestu. Etykiety i zamieszczone na nich napisy powinny być trwałe, nieulegające zniszczeniu, pod wpływem warunków atmosferycznych i czynników mechanicznych. Dla usuniętych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest oraz ich transportu na składowisko odpadów niebezpiecznych, właściwe dla azbestu stosuje się:

- **Kartę ewidencji odpadu,**
- **Kartę przekazania odpadów.**

Po zakończeniu prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest - wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych - wykonawca prac ma obowiązek dokonania prawidłowego oczyszczenia strefy prac i otoczenia z pozostałości azbestu. Oczyszczenie powinno nastąpić przez zastosowanie urządzeń filtracyjno-wentylacyjnych z wysoko-skutecznym filtrem (99,99%) lub na mokro. Wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia właścicielowi lub zarządcy obiektu, będącego przedmiotem prac - oświadczenia stwierdzającego rzetelność wykonania prac i oczyszczenia z azbestu.

W przypadku, kiedy przedmiotem prac były wyroby o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000kg/m³ lub wyroby mocno uszkodzone i zniszczone lub prace obejmowały wyroby zawierające azbest krokidolit lub prowadzone były w pomieszczeniach zamkniętych, wykonawca prac ma obowiązek przedstawienia wyników badania powietrza - przeprowadzonego przez uprawnione do tego laboratorium lub instytucję. W przypadkach wykonywania prac na zewnątrz nie ma obowiązku wykonywania pomiarów czystości powietrza chyba, że inwestor tego zażąda od wykonawcy. Koszt wykonania takich badań spoczywa na inwestorze a obowiązek ich wykonania lub zlecenia na wykonawcy prac.

7. PLAN OCHRONY ZDROWIA MIESZKAŃCÓW PRZED SZKODLIWOŚCIĄ AZBESTU

7.1. Ogólne zasady ochrony zdrowia mieszkańców

Zawarte niżej w punktach 7.2 – 7.6 niniejszego opracowania informacje i wskazówki jednoznacznie definiują prawidłowe postępowanie z wyrobami zawierającymi azbest od strony zdrowotnej i środowiskowej.

Na terenie miasta Kołobrzeg, po przeprowadzeniu inwentaryzacji należy dołożyć staranności w prowadzeniu i ciągłym monitorowaniu gospodarki wyrobami i odpadami azbestowymi. Stałe sprawozdawanie i regularne zamieszczanie zmian w zasobach w Bazy Azbestowej (BA) to obowiązki, które wspomagać będą monitoring realizacji PROGRAMU.

Zasoby wyrobów azbestowych znajdujące się na terenie miasta Kołobrzeg, w stanie, w jakim się one znajdują obecnie w niewielkim stopniu wpływają na zawartość włókien azbestowych w powietrzu atmosfer-rycznym.. Generalnie stan ten z biegiem czasu będzie się naturalnie pogarszał, jeśli pozostawiłoby się te wyroby bez nadzoru. Korozja powierzchni, starzejące się wyroby będą w niewielkiej już perspektywie czasowej wywoływać w specyficznych warunkach atmosferycznych (suche lato) samoczynne pylenie, samo-uwalniających się włókien. Wówczas to poziom stężenia tych włókien może intensywnie się podwyższać.

Szczególnie należy zwracać uwagę na przestrzeganie zasad bezpiecznego postępowania podczas prowadzenia prac przy usuwaniu wyrobów azbestowych. Udowodnione jest, że nieprawidłowe i niekontrolowane usuwanie powoduje zagrożenie dla środowiska pracy jak i środowiska naturalnego.

Raz uwolnione włókna azbestowe pozostają w powietrzu na zawsze i cyrkulując w nim wywołują stan podwyższonego zagrożenia. Należy więc zadbać o ograniczenie emisji, czy wręcz jej wyeliminowanie.

Skrupulatnie należy prowadzić ewidencję ilości usuwanych wyrobów zawierających azbest i dbać o kontrolowane ich przemieszczanie w miejsce unieszkodliwienia (składowiska specjalistyczne).

Do zadań samorządu prowadzących do eliminowania zagrożeń należą:

- a) działania edukacyjne i informujące,
- b) ewentualne zorganizowanie akcji pakowania, transportowania i umieszczania na składowisku odpadów ujawnionych w trakcie inwentaryzacji już zdemontowanych,
- c) umożliwienie osobom wcześniej zawodowo związanym z przemysłem azbestowym,

a mieszkającym na terenie gminy dostępu do przysługujących im przywilejów w ochronie zdrowia, poprzez działania informacyjne nt. ośrodka referencyjnego przy Instytucie Medycyny Pracy (IMP) w Łodzi.

Urząd Miasta Kołobrzeg (UMK) co pewien czas powinien organizować akcje informujące i propagujące prawidłowe postępowanie z azbestem (np. spotkania, pogadanki, konkursy w szkołach, akcje ulotkowe i plakatowe). Dobrze zorientowani pracownicy UMK są najlepszym źródłem informacji dla ludności.

Wymienione wyżej działania prowadzą do osiągnięcia właściwej ochrony ludności i środowiska naturalnego przed skutkami narażenia na działanie pyłu azbestowego i są szczegółowo omówione w dalszych rozdziałach niniejszego opracowania.

7.2. Oddziaływanie azbestu na zdrowie

W niektórych krajach negatywny wpływ włókien azbestowych na zdrowie ludzi znany był już od dawna. W Polsce na skutek różnych sytuacji, zarówno gospodarczych, jak i politycznych temat ten był długo tematem nieporuszanym. Sytuacja taka miała też miejsce w wielu innych krajach takich jak Niemcy, Belgia czy Holandia. Brak troski o zdrowie ludzi powoduje, że pomimo w większości krajów świata stosowanie azbestu jest już całkowicie zabronione to m.in. w Rosji i Chinach nadal trwa eksploatacja złóż azbestu oraz kwitnie przemysł azbestowy. W toku badań lekarskich oraz wieloletnich obserwacji stwierdzono kancerogenność (rakotwórczość) azbestu oraz wzmożone występowanie kilku chorób na skutek kontaktu z azbestem. Pył azbestowy ze względu na swoje właściwości pylicy twórcze i rakotwórcze (stwierdzono występowanie jednej odmiany nowotworu złośliwego – międzybłoniaka opłucnej) uważany jest za jeden z pyłów, który stanowi największe zagrożenie dla pracowników i ludzi, którzy mają styczność z azbestem. Niestety, mimo niestosowania azbestu w Polsce już od 15 lat, nadal odnotowuje się nowe przypadki chorób azbestozależnych (następstwa zdrowotne mogą pojawić się w trakcie pracy z azbestem, jak również wiele lat po zaprzestaniu). Jest to spowodowane specyficznym mechanizmem biologicznego działania tych włókien. Azbest posiada tę wyjątkową cechę wśród swoich własności fizycznych, że zbudowany jest z wielu drobnych włókien. Jego biologiczna agresywność związana jest ze stopniem penetracji i ilością włókien w układzie oddechowym. Szczególnie duże znaczenie ma średnica poszczególnych włókien, długość natomiast odgrywa mniejszą rolę. Włókna cienkie o średnicy mniejszej niż 3 µm

przenoszone są łatwiej i dlatego odkładają się w końcowych odcinkach dróg oddechowych, natomiast włókna grube o średnicy powyżej 5 μm , zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Dla przykładu można podać, iż skręcone włókna chryzotyli o dużej średnicy zatrzymują się wyżej natomiast igłowate włókna azbestów amfibolowych z łatwością przenikają do obrzeży płuc. Największe zagrożenie dla organizmu stanowią włókna o średnicy mniejszej od 3 μm i długości powyżej 5 μm , są to tak zwane *włókna respirabilne*. W narażeniu na pył azbestowy wyróżnia się ekspozycje:

- zawodową,
- domową (parazawodową),
- środowiskową.

Poszczególne ekspozycje różnią się znacznie m.in. wielkością stężeń włókien, ich rozmiarami oraz długością trwania narażenia, a co z tym idzie skutkami dla zdrowia i stopniem ryzyka wystąpienia niektórych nowotworów złośliwych. Niestety włókna azbestu, które mają możliwość wniknięcia do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy już nigdy nie mogą być z niego wydalone.

Włókna azbestowe, które dostałyby się do organizmu poprzez układ pokarmowy, na skutek jego budowy oraz środowiska w nim panującego, nie są szkodliwe i są wydalane z organizmu. Na podstawie szczegółowych badań nie stwierdzono szkodliwości włókien azbestowych wchłoniętych tą drogą. Z tego powodu, jak i wobec małej możliwości uwalniania się takich włókien z rur wodociągowych, nie zaleca się prowadzenia wymian istniejących wodociągów azbestowych na nowoczesne tworzywowe. Prace prowadzone w czasie takiej wymiany mogą być w dużym stopniu dodatkowym zagrożeniem dla środowiska oraz dla osób bezpośrednio przebywających w strefie prac. Istnieje, bowiem możliwość nawet nieumyślnego uszkodzenia takiego wodociągu, a trzeba zaznaczyć, że rury azbestowo-cementowe były wykonywane z dużym procentowym udziałem miękkiego azbestu – tego najbardziej szkodliwego. Zaleca się, więc unieczynnianie istniejących wodociągów, pozostawienie ich w ziemi, a jednocześnie położenie nowej sieci z materiałów alternatywnych. Oczywiście nie wolno zapomnieć o naniesieniu na wszelkie mapy informacji o istnieniu nieczynnego wodociągu azbestowo-cementowego (A-C).

W związku z konkretną drogą oddziaływania (pokarmowa, oddechowa) włókien azbestu na organizm człowieka szczególnej ochronie muszą być poddawane drogi oddechowe i eliminowanie możliwości przypadkowego skażenia powietrza ponad wartości dopuszczalne. Dotyczy to zarówno maksymalnych stężeń w środowisku naturalnym,

jak i w środowisku pracy. Badanie zawartości pyłu całkowitego zgodnie z normą PN-91/Z-04030/05, wynosi – 0,5 mg/m³. Oznaczanie stężenia liczbowego włókien respirabilnych zgodnie z normą PN-88/Z-04202/02, wynosi 0,1 włókna/cm³.

7.3. Profilaktyka zagrożeń

Dla maksymalnego zmniejszenia ryzyka narażenia na ekspozycję pyłem azbestowym należy stosować w przypadku prowadzenia prac środki ochrony osobistej w odniesieniu do osób zatrudnionych przy demontażu. Są nimi przede wszystkim maski i odzież ochronna, uniemożliwiająca przedostanie się wolnych włókien do organizmu, poprzez filtrowanie powietrza – w przypadku masek, oraz w przypadku stosowania odzieży ochronnej nierozprzestrzeniania skażenia poprzez wnikanie włókien w odzież codziennego użytku znajdująca się pod kombinezonem. Przestrzeganie zasad higieny osobistej po zakończeniu pracy oraz elementarnych zasad bezpieczeństwa podczas prac daje gwarancje praktycznie wyeliminowania zagrożeń.

Do tego należy dołączyć dobre praktyki wobec otoczenia, a narażenie osób postronnych podczas prac z azbestem zostaje zminimalizowane praktycznie do zera. Monitoring powietrza, przeprowadzany zgodnie z przepisami dla dużych realizacji będzie tego najlepszym świadectwem, oraz środkiem zapobiegawczym w przypadku wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych stężeń.

Z azbestem, jak i z większością innych czynników podwyższających ryzyko wystąpienia zagrożeń jest tak, że lepiej stosować nawet skomplikowaną profilaktykę, niż próbować walczyć ze skutkami ekspozycji. W wielu przypadkach, taka walka jest skazana na niepowodzenie.

Z uwagi na długi okres latencji (rozwoju) choroby, który w przypadku chorób odazbestowych wynosi od 20 do 40 lat, szczególną profilaktyką należy objąć dzieci i młodzież. Niedopuszczalne są praktyki przebywania dzieci

w pomieszczeniach, w których jest zabudowany azbest. To samo dotyczy też pomieszczeń z tzw. „płytkami PCV” na podłodze. W tym drugim przypadku zarówno sama płytka zawiera domieszkę azbestu jak i spoiwo używane do ich montowania. Tego typu obiekty powinny być uzdatnione do bezpiecznego użytkowania w pierwszej kolejności i to najlepiej natychmiast. Kolejnym problemem szczególnie w obiektach o charakterze enklawy podwórkowej (głównie tereny wiejskie) jest samoczynne pylenie dachów eternitowych, których wiek (ponad 30 lat) i stan techniczny (uszkodzenia mechaniczne i korozyjne) to wywołują. W upalny i suchy dzień stężenia pyłu azbestowego przy bezwietrznej pogodzie w takich

objektach wykazują kilkunastokrotne nawet przekroczenia dopuszczalnych norm, z czego rzadko, kto z użytkowników takich obiektów zdaje sobie sprawę. Zagrożenie jest, więc ewidentne.

7.4. Profilaktyka w stosunku do osób zatrudnionych podczas prac usuwania azbestu

Ze względu na bardzo szkodliwe oddziaływanie azbestu na człowieka, środowisko jego pracy oraz środowisko naturalne, zostały dokładnie określone sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania i usuwania tych wyrobów (Dz.U. nr 71 poz. 649), a także zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu azbestu (Dz. U. Nr 216 poz. 1824). Przepisy nakładają na zatrudnionych oraz zatrudniających określone obowiązki wynikające z konieczności stosowania profilaktyki anty-azbestowej. Wykonawca prac zobowiązany jest do:

- uzyskania odpowiedniego zezwolenia, pozwolenia, decyzji zatwierdzenia programu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenia informacji o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi,
- przeszkolenia przez odpowiednią instytucję zatrudnionych pracowników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów azbestowych, a także przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania w/w wyrobami,
- przygotowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest,
- posiadania niezbędnego zaplecza technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie prac zgodnie z planem oraz zabezpieczenie pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu.

Pracodawca zatrudniający pracowników do pracy z materiałami zawierającymi azbest (zabezpieczanie, usuwanie) powinien podejmować takie działania, które będą zmniejszać narażenie pracowników na działanie pyłu azbestowego, a także powinien ograniczyć jego stężenie w powietrzu (co najmniej do wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia określonego w przepisach). Do w/w działań pracodawcy możemy zaliczyć:

- ograniczenie do niezbędnego minimum liczby osób przydzielonych do prac oraz czasu trwania narażenia,
- zapewnienie takich maszyn, sprzętu i metod pracy, które przy wykonywaniu prac z azbestem eliminowały by lub ograniczały by do minimum powstawanie pyłu azbestowego,

- zapewnienie pracownikom odpowiedniego rodzaju odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej w tym ochrony układu oddechowego.

Konieczność przeprowadzania szkoleń oraz instruktarzy, stosowania zasad i procedur bezpiecznego postępowania, wreszcie regularne przeprowadzanie badań lekarskich oraz prowadzenie rejestru pracowników i ich czasu pracy w środowisku potencjalnego zagrożenia wraz ze stosowaniem środków ochrony osobistej, dają gwarancje prawidłowo prowadzonej profilaktyki zagrożeń. Udostępnianie pracownikom odpowiedniego dożywiania oraz kierowanie ich na badania lekarskie pod kątem profilaktyki azbestowej dają gwarancję niezapadalności w przyszłości na choroby odazbestowe. Odpowiedzialność za ten stan rzeczy podlegać musi częstym kontrolom prowadzonym przez upoważnione do tego organy.

7.5. Profilaktyka w stosunku do otoczenia

Najlepszym działaniem profilaktycznym w stosunku do otoczenia byłoby wyeliminowanie azbestu z naszego otoczenia – oczywiście to rozwiązanie jest trudne i wymagające czasu. Póki co, należy zadbać, więc o ograniczanie ekspozycji oraz przestrzeganie zasad bezpiecznego postępowania. Wobec osób przebywających (mieszkających) w pobliżu strefy prac należy zastosować odpowiednie środki bezpieczeństwa. Informowanie o pracach, unikanie przebywania w pobliżu strefy prac, uszczelnianie obiektów położonych w strefie zagrożeń to podstawowe metody profilaktyki wobec środowiska. Ogólnie panująca niewiedza i brak świadomości ekologicznej wywołują reakcje paniczne w przypadku prowadzenia prac z azbestem w najbliższym otoczeniu, natomiast nie zauważa się zagrożeń wokół siebie. Wskazuje to na konieczność prowadzenia stałej działalności upowszechniającej wiedzę o oddziaływaniu azbestu wobec dotychczasowych zaniedbań w tej dziedzinie. Na terenie prac demontażowych lub składowiska azbestowego, gdzie rygory i procedury postępowania są przestrzegane z reguły nie występują przekroczenia norm, a w przypadku składowisk stężenia kształtują się na poziomie tła.

7.6. Likwidowanie skutków narażenia

W czasie funkcjonowania w Polsce przemysłu wyrobów azbestowo-cementowych wiele osób zostało narażonych na kontakt z pyłem azbestowym. Na skutek migracji ludności na każdym terenie mogą się znaleźć osoby, które

pracowały w przemyśle azbestowo-cementowym lub innym (szklarskim, motoryzacyjnym, włókienniczo - technicznym itp.) gdzie miały kontakt z azbestem. W przypadku ujawnienia takich osób należy je poinformować o przysługujących im prawach i świadczeniach leczniczych.

Osoby te powinny być zarejestrowane w Centralnym Rejestrze Osób Narazonych na kontakt z azbestem prowadzonym przez Zakład Epidemiologii Środowiskowej Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi. Osoby te mają możliwość skorzystania ze szczególnych udogodnień i przywilejów w dziedzinie likwidowania skutków narażenia. Darmowe leki, raz w roku leczenie sanatoryjne to tylko część przywilejów, z których powinni korzystać poszkodowani. Istnieje również międzynarodowy Program „Amiantus”, którym mogą być objęci dawni pracownicy przemysłu azbestowego. Ludzie objęci tym programem mają szeroki dostęp do działań leczniczych (bezpłatne lekarstwa) a także pomocy finansowej, oraz prawnej. Na całym świecie istnieją ośrodki prowadzące działania profilaktyczne i lecznicze w stosunku do osób poszkodowanych przez przemysł azbestowy.

Podsumowując: Zachowanie należytej ostrożności, rozważa i zdrowy rozsądek dają gwarancję nie powiększania grona osób poszkodowanych przez azbest.

Z oczywistych więc względów, konieczne jest podczas realizacji Programu współdziałanie wszystkich służb związanych z szeroko pojętą tematyką azbestową. Tymi służbami są: Urząd Miasta, Państwowa Inspekcja Pracy, Inspekcja Sanitarna, Powiatowy Nadzór Budowlany, Inspekcja Ochrony Środowiska. Należy zadbać o przepływ informacji i współdziałanie pomiędzy nimi. Znowelizowane w roku 2010 przepisy nakładają obowiązki kontrolne na nowe podmioty takie jak Sanepid oraz Nadzór Budowlany. Do chwili nowelizacji ich kompetencje w stosunku do prac z azbestem były niejasne.

8. OPIS NAJLEPSZYCH DOSTĘPNYCH TECHNIK ZWIĄZANYCH Z PRACAMI PRZY AZBEŚCIE I DZIAŁANIA ALTERNATYWNE

8.1. Opis technik

Demontaż odbywał się będzie z zachowaniem poniższych zasad i warunków technicznych. Odpady w stanie wilgotnym, po zdjęciu z obiektu, będą natychmiast pakowane w opakowania zbiorcze na paletach euro i zabezpieczane folią PE o grubości 0,2 mm. To samo dotyczy wyrobów wcześniej zdemontowanych, z zastrzeżeniem, że

przed zapakowaniem muszą być dwustronnie zwilżone wodą. W opakowaniach zbiorczych może się znajdować do 500 kg płyt eternitowych. Mniejsze elementy, np. gąsiorzy lub płyty uszkodzone, pakowane będą w osobne worki z folii PE. Następnie worki te będą umieszczane na specjalnie przygotowanej palecie, w sposób uniemożliwiający ich przemieszczanie się. Przed przystąpieniem do prac, ustalony będzie termin ich zakończenia po to, aby nie składować zapakowanych odpadów na placu budowy. Transportem własnym wykonawcy lub świadczonym przez wyspecjalizowaną firmę transportową, posiadającą odpowiedni sprzęt do przewozu materiałów zawierających azbest, odpady będą dostarczane w opakowaniach zbiorczych na składowisko odpadów niebezpiecznych, z którym będą podpisane umowy i uzgodnione warunki dostaw.

Przed rozpoczęciem prac, wykonane zostaną zabezpieczenia obiektu będącego przedmiotem prac i miejsc ich wykonywania, a także wyznaczenia strefy bezpieczeństwa wokół – w związku z ewentualną emisją pyłu azbestu, która może nastąpić w wyniku prowadzenia prac. Ogrodzenie terenu (wyznaczenie stref), powinno być wykonane z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, w przypadku, gdy odległość będzie mniejsza niż 2 m, to przy zastosowaniu osłon. Teren prac, należy ogrodzić poprzez oznakowanie taśmami ostrzegawczymi w kolorze białoczerwonym i umieszczenie tablic ostrzegawczych z napisami „Uwaga! Zagrożenie azbestem!”, „Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”.

8.2. Opis działań alternatywnych

Zgodnie z wymogami zawartymi w rozporządzeniu w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, wyroby azbestowe, które nie muszą być natychmiast usuwane mogą być użytkowane wyłącznie pod następującymi warunkami:

- szczelnego zabudowania wyrobów zawierających azbest bez naruszania ich powierzchni i struktury, lub
- pokrycie wyrobów lub powierzchni zawierających azbest szczelną powłoką z głęboko penetrujących środków wiążących azbest, posiadających odpowiednią aprobatę techniczną.

W przypadkach innych, a szczególnie dachów z płyt eternitowych, stosowanie obudowy nie ma uzasadnienia ekonomicznego i technicznego.

W przypadku miasta Kołobrzeg należy jedynie rozpatrzyć tylko ten drugi wariant, potencjalnie możliwy do zastosowania. Wynika to ze specyfiki

wyrobów, jakie pozostały do usunięcia w mieście Kołobrzeg.

Jedyną w miarę sensowną metodą zabezpieczenia płyt eternitowych jest ich szczelne pokrycie farbą, czyli powłoką ciągłą w dodatku penetrującą materiał i wiążącą włókna azbestu, tak, aby nie dochodziło do samoczynnego pylenia.

Metodę tą możemy zastosować tylko wówczas, gdy:

- Jakość pokrycia eternitowego jest wysoka, to znaczy, że dach uzyskał maksymalnie 90 punktów podczas oceny i kolejna powinna być wykonana za 5 lat.
- Nie ma widocznych uszkodzeń i pęknięć oraz dach nie jest porośnięty mchami lub porostami.

Powłokę malarską można nakładać jedynie na gładką jednolitą powierzchnię, tak, aby przyczepność podłoża była jak największa. W przypadkach odosobnionych należy wykonać oczyszczanie powierzchni dachu (oczywiście na mokro i używając szczotek z włosia ryżowego, tak, aby nie powodować pylenia azbestu do powietrza). Możliwe jest również przygotowanie podłoża metodą chemiczną - specjalnym preparatem aktywującym podłoże.

Rys. 9. Przykład zabezpieczenia wykonanego powłoką malarską.

(źródło: materiały własne)

Większość producentów sugeruje, że do wykonania szczelnej powłoki konieczne jest wykonanie gruntowania podłoża preparatami zalecanymi dla danego typu farby, bądź rozcieńczoną farbą, oraz pokrycie płyt eternitowych dwoma albo nawet trzema warstwami farby. Pokrywanie dachu eternitowego takimi produktami jest metodą technicznie skuteczną, jednakże należy pamiętać, iż taką operację należy powtarzać, w zasadzie corocznie, co znacząco wpływa na koszt utrzymania dachu w dobrym stanie technicznym. Nawet już jednokrotne pokrycie dachu szczelną powłoką malarską wiąże się ze sporymi kosztami.

Po przeanalizowaniu obszernej oferty na rynku polskim, możemy stwierdzić, iż koszty farby, podkładu i środków do przygotowania powierzchni pokrycia dachu azbestowo-cementowego do malowania zawierają się w przedziale 20,00 - 30,00 zł/m². Dodatkowym kosztem wykonania zabezpieczenia jest naniesienie powłok malarskich, których koszt waha się w przedziale 15,00 - 20,00 zł/m². Zatem koszt jednorazowego pokrycia 1 m² dachu specjalistyczną farbą zaczyna się od 35,00 zł/m². Przy założeniu, że średnio co 5 lat musimy takie malowanie powtórzyć całkowicie, a po roku uzupełniać to łączny koszt tych zabiegów przewyższy koszt wykonania nowego dachu w technologii blachy stalowej lub blachodachówki wraz z montażem.

Z całą więc pewnością należy podkreślić, iż zabezpieczenie dachu eternitowego szczelną powłoką malarską, pomimo technicznej poprawności jest ekonomicznie nieuzasadnione. Ponadto wiadomo, że tego typu praktyki nie wyeliminują wyrobów azbestowych, co jest obowiązkowe do roku 2032.

9. FINANSOWANIE PRAC ZWIĄZANYCH Z USUWANIEM AZBESTU - DOSTĘPNE FUNDUSZE I PROGRAMY

Rządowy Program usuwania azbestu przyjęty przez Radę Ministrów w maju 2002 r., jak również aktualnie już obowiązujący nowy Program Oczyszczenia Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032 (POKzA) wskazują (a właściwie jedynie sugerują) źródła finansowania działań związanych z usuwaniem azbestu.

W wymienionych programach nie ma mowy o skierowaniu środków w ramach ich funkcjonowania na usuwanie wyrobów/odpadów zawierających azbest ani na gospodarkę nimi (wydatki takie jak: np. budowa składowisk, akcje usuwania itp.). Główny, a wręcz całkowity ciężar kosztów przeniesiony jest na właścicieli obiektów, na których znajduje się azbest.

Według zapisów w Programach prace związane z usuwaniem azbestu powinny być finansowane ze środków własnych właścicieli. W ramach realizacji Programu szczebla krajowego przewiduje się jedynie środki budżetowe na działalność szkoleniową i informacyjną przede wszystkim dla pracowników administracji (głównie samorządowej). Część środków skierowana jest na realizację zadań polegających na inwentaryzowaniu zasobów azbestowych w terenie i przygotowanie programów ich usuwania, rozdzielanych raz w roku w drodze konkursu organizowanego przez Ministra Gospodarki.

Poniżej przedstawiamy kilka wariantów finansowania/wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest:

Wariant I

Jednym z mechanizmów wsparcia dla właścicieli obiektów zawierających wyroby azbestowe jest możliwość uzyskania dofinansowania ze środków budżetu miasta (środki własne miasta, środki pochodzące z dawnego Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej). Szczegóły określające przede wszystkim zasady, zakres, cel, odbiorców (adresatów) pomocy i wysokość dofinansowania ze środków budżetu miasta, powinny zostać określone w odrębnym uchwalonym dokumencie określającym regulamin zasad udzielania pomocy mieszkańcom miasta w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Kołobrzeg. Tego rodzaju wsparcie możemy określić mianem refundacji poniesionych kosztów. W celu otrzymania tej refundacji jest podjęcie m.in. następujących działań (określonych szczegółowo w w/w regulaminie):

- zgłoszenie do Urzędu Miasta Kołobrzeg chęci uczestniczenia w PROGRAMIE wraz z deklaracją terminu uczestnictwa,
- zgłoszenie do Wydziału Budownictwa i Architektury Starostwa Powiatowego zamiaru wykonywania robót polegających na demontażu wyrobów azbestowych,
- przedstawienie faktury potwierdzającej fakt wykonanych prac,
- przedstawienie zaświadczenia od uprawnionego wykonawcy o prawidłowości przeprowadzonych prac oraz o nie pogorszeniu stanu środowiska.

Wysokość refundacji należy ustalić na podstawie:

- ilości zalegającego na dachach eternitu z azbestem oraz
- na podstawie możliwości finansowych funduszu i aktualnych cen jednostkowych prac demontażowych.

Program pomocy należy podzielić na wsparcie dla osób, które posiadają wyroby azbestowe na dachach (koszty będą obejmować demontaż, pakowanie, transport i unieszkodliwianie) oraz na te, które posiadają zmagazynowane wyroby azbestowe (tzw. luzem; niższe koszty - bez demontażu).

Wariant II

(możliwy do zastosowania zamiennie z wariantem I)

Wariant ten polega na zorganizowaniu gminnej akcji odbioru odpadów zawierających azbest. Chodzi tu szczególnie o znaczne ilości wyrobów zawierających azbest, które są zmagazynowane na

posesjach (płyty azbestowe zakupione i nigdy nie zamontowane lub zdemontowane i zmagazynowane). W tym celu Gmina Miasto Kołobrzeg jest zobowiązana do przeprowadzenia konkursu/przetargu, który ma wyłonić firmę realizującą zadania polegające na odbiorze w/w wyrobów. Wariant ten wymaga, aby działająca na terenie gminy firma demontująca wykonywała również usługi pakowania i paletowania tych odpadów. Wyroby pozostające w ciągłym użytku mogłyby również podlegać tej procedurze, pod warunkiem zmiany programów gospodarki odpadami firm działających na lokalnym rynku. Zmiany te powinny uwzględniać dwuetapowość procesu czyli:

- usuwanie azbestu (najpierw firma X demontuje i pakuje wyroby azbestowe),
- odbiór spakowanych wyrobów (firma Y odbiera spakowane wyroby już jako odpady na mocy umowy z UMK).

Do tego typu działań Urząd Miasta Kołobrzeg musi się przygotować i np. określić na początku roku kalendarzowego ilość wyrobów azbestowych przewidzianych do usunięcia, zorganizować akcję odbioru zdemontowanych odpadów i kontrolować cały proces.

Wariant III

(możliwy do zastosowania z wariantem I)

Gmina Miasto Kołobrzeg, na podstawie PROGRAMU, może ubiegać się o dofinansowanie ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW). Podstawowym warunkiem jest posiadanie przez Miasto PROGRAMU przyjętego Uchwałą Rady Miasta.

Osoby prawne i fizyczne mogą być pośrednimi beneficjentami tej pomocy, ale wnioski składają za pośrednictwem gminy. Wyjątkiem mogą być podmioty posiadające duże ilości odpadów azbestowych do zutylizowania. Muszą w tym celu złożyć kartę informacyjną o posiadanych odpadach do Urzędu Miasta Kołobrzeg.

Właściciele po zapoznaniu się z dokumentacją inwentaryzacji wyrobów azbestowych zobowiązani są do złożenia w UMK wniosku o dotację i deklarację, w której wyrażą chęć oddania odpadów azbestowych. Po zebraniu w/w dokumentów miasto składa wnioski do WFOŚiGW.

Wariant IV

Wariant ten przerzuca ciężar sfinansowania usunięcia wyrobów zawierających azbest na ich właścicieli. Takie podejście jest zgodne z Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032r. (POKZA).

Wariant V

Osoby fizyczne posiadające wyroby azbestowe mogą ubiegać się o kredyt w Banku Ochrony Środowiska. Bank ten ma podpisaną umowę z WFOŚiGW. W/w kredyt można pozyskać na zdjęcie i utylizację płyt azbestowych, a także na nowe pokrycie dachowe. W tym celu osoba zainteresowana powinna zlecić wykonanie kosztorysu zbiórki i utylizacji odpadów azbestowych wykwalifikowanej firmie i uzyskać ze Starostwa Powiatowego potwierdzenie realizacji przedsięwzięcia. Powyższe dokumenty należy złożyć wraz z odpowiednim wnioskiem w BOŚ. Kredyt na zdjęcie i utylizację wyrobów azbestowych można otrzymać maksymalnie na 5 lat, oprocentowanie w skali roku wynosi 9%, jest to kredyt w ratach malejących i nie wymaga wkładu własnego. Można się ubiegać o częściowe umorzenie tego kredytu. Osoby wymieniające pokrycia dachowe azbestowe mogą się również ubiegać o kredyt, który pomoże sfinansować nowe pokrycie. Okres kredytowania również wynosi 5 lat, a oprocentowanie w skali roku 9%. Jednak w tym przypadku nie można ubiegać się o umorzenie części kosztów kredytu. Jeżeli ktokolwiek chciałby skorzystać z tego wariantu powinien osobiście zgłosić się do BOŚ w celu uzyskania dokładnych informacji, ponieważ sytuacja na rynku kredytowym zmienia się dynamicznie. Okres kredytowania i wysokość oprocentowania podane zostały według stanu na dzień przygotowywania PROGRAMU. Wielkości te mogą ulec zmianie w poszczególnych latach obowiązywania PROGRAMU.

10. INWENTARYZACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE MIASTA KOŁOBRZEG

Rozdział omawia inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie miasta Kołobrzeg przeprowadzoną w kwietniu 2013 r.

Gmina Miasto Kołobrzeg zleciło wykonanie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wraz ze sporządzeniem oceny stanu technicznego zinwentaryzowanych wyrobów, firmie zewnętrznej. Inwentaryzacja jako spis z natury została zrealizowana według wymogów nałożonych przez ustawę o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz rozporządzenia branżowe.

Podczas inwentaryzacji dokonano oceny stopnia pilności usuwania wyrobów zawierających azbest.

Inwentaryzacja wyrobów azbestowych została przeprowadzona na terenie całego miasta Kołobrzeg.

Poniżej przedstawiono wyniki z podziałem na 3 grupy użytkowników wyrobów zawierających azbest:

- osoby fizyczne, w tym użytkownicy ogrodów działkowych,
- osoby inne niż fizyczne (przedsiębiorcy, osoby prawne),
- spółdzielnie mieszkaniowe (budownictwo wielorodzinne).

Inwentaryzacja wykazała, iż na terenie miasta Kołobrzeg wśród osób fizycznych (łącznie z działkowcami) jest jeszcze wbudowanych łącznie ok. **12 792 m²** (głównie są to dachy budynków mieszkalnych i gospodarczych). Daje to masę ok. **179 Mg** (zastosowano do obliczeń założenie, iż 1 m² pokrycia eternitowego waży w przybliżeniu 14 kg).

Wśród osób innych niż fizyczne zinwentaryzowano ok. **4 128 m² (58 Mg)** wyrobów azbestowych w postaci płyt falistych i płaskich.

Wg informacji uzyskanych od Kołobrzesckiej Spółdzielni Mieszkaniowej oraz firmy Zespół Zarządców Nieruchomości WAM Sp. z o.o. na terenie Kołobrzegu w zabudowie wielorodzinnej znajdują się jeszcze ok. **44 793 m²** płyt płaskich stanowiących elewację bloków oraz **2 040 mb rur zsympowych**.

Ponadto z danych pozyskanych z Miejskich Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Kołobrzegu wynika, iż na terenie miasta Kołobrzeg znajdują się **2 218 mb rur azbestowo-cementowych** o zróżnicowanej średnicy wykorzystywanych w sieci wodociągowej.

Zinwentaryzowana ilość pozwala stwierdzić, iż na terenie miasta Kołobrzeg wśród osób fizycznych znajdują się mała ilość wyrobów zawierających azbest.

Dalsza część niniejszego Programu... dotyczy zasobów azbestowych znajdujących się wśród osób fizycznych.

11. STOPIEŃ PILNOŚCI PRAC W ŚWIETLE OCEN STANU TECHNICZNEGO OBIEKTÓW Z WBUDOWANYM AZBESTEM

Najważniejszym kryterium określającym dalsze możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest jest jakość techniczna tychże wyrobów. Polskie prawo określa jednoznacznie sposób oceny tej jakości. Obowiązek wykonywania oceny stanu wyrobów zawierających azbest (według narzuconego wzoru) wynika z Rozporządzenia MGPIPS z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Ocenę

zobowiązany jest wykonywać właściciel lub zarządzający obiektem z wbudowanym azbestem w terminach wynikających z poprzednich ocen, kiedy pierwsza ocena miała być wykonana do 31 marca 2002 roku (zgodnie z poprzednim rozporządzeniem) i w tym to terminie złożona do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego. Obecne obowiązki dotyczące raportowania omówiono szerzej w rozdziale 6.

Istnieją trzy stopnie pilności prac związanych z bezpiecznym użytkowaniem wyrobów zawierających azbest, zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem:

- III stopień pilności – wynik ocena stanu do 90 punktów. Obowiązuje ocena pilności za następne 5 lat. Badany wyrób zawierający azbest jest w doskonałym stanie technicznym nie posiada widocznych uszkodzeń, powierzchnia jest gładka i jednorodna (najczęściej wyrób zabezpieczony jest powłoką malarską podnoszącą punktację), nie jest porośnięty mchami i porostami.

Rys. 10. Pokrycie dachowe ocenione w III stopniu pilności.

- II stopień pilności – wynik oceny stanu 95-115 punktów. Obowiązuje kolejna ocena stanu za 1 rok. Badany wyrób jest w dobrym stanie technicznym, nie są widoczne uszkodzenia i pęknięcia. Dopuszczalne są przebarwienia i niewielka ilość porostów porastających na powierzchni wyrobu.

Rys. 11. Pokrycie dachowe ocenione w II stopniu pilności.

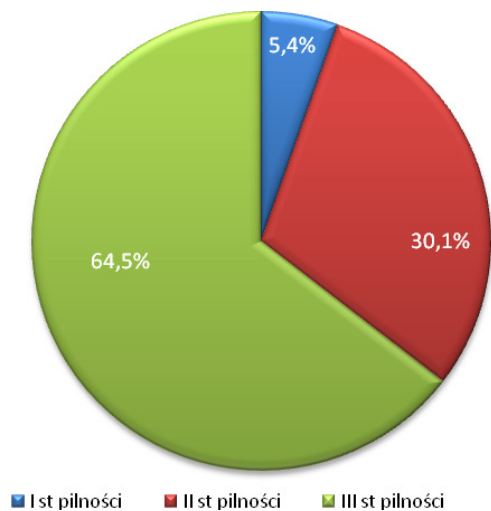
- I stopień pilności – wynik oceny stanu powyżej 120 punktów. Obowiązuje natychmiastowe usunięcie wyrobu z obiektu. Badany wyrób jest w stanie złym, widoczne są pęknięcia, odłamane kawałki, bardzo duże przebarwienia, łuszczenie się powierzchni, powierzchnia porośnięta mchami i porostami w znacznym stopniu.

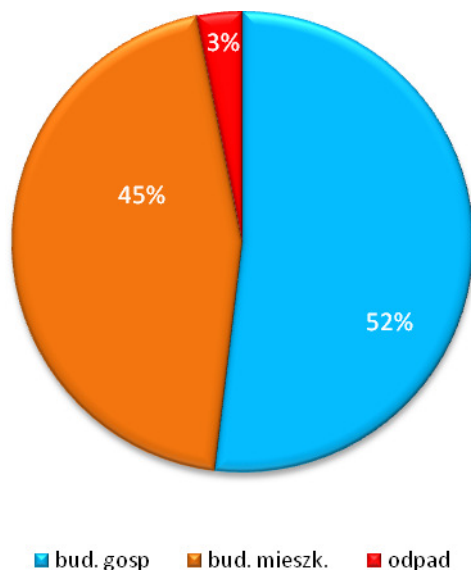
Rys. 12. Pokrycie dachowe ocenione w I stopniu pilności.

Podczas przeprowadzonej inwentaryzacji została wykonana ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów. Obowiązek ten zgodnie z rozporządzeniem spoczywa na właścicielach posesji. Wykonana przez zewnętrzną firmę „Ocena...” nie zwalnia właścicieli od obowiązku corocznego złożenia „Informacji...” do Urzędu Miasta w celu jej aktualizowania zgodnie z wynikiem przeprowadzonej oceny. Dane o stopniach pilności posłużyły do zasilenia Bazy Azbestowej (<http://www.bazaazbestowa.gov.pl>). Większość obiektów inwentaryzowanych na terenie Miasta jest w dobrym stanie technicznym. Jednakże sytuacja z dnia na dzień się pogarsza

i kolejne objekty będą uzyskiwać status natychmiastowej wymiany. Szacowana ilość obiektów będących w stanie dostatecznym (II stopień pilności) to **3 784 m²**, czyli około **30%**. Większość, czyli **8 327 m² (65%)**, ze wszystkich obiektów znajdujących się na terenie Miasta zakwalifikowana została do III st. pilności (najlepszy stan techniczny). Z zebranych danych wynika, że **681 m²**, czyli około **5%** wyrobów zawierających azbest jest w złym stanie technicznym (I stopień pilności). W rzeczywistości nie oznacza to, iż owe 5% wyrobów będzie usunięte natychmiast. Wyrób, którego ocena w/g punktacji pow. 120 pkt. kwalifikuje do natychmiastowej wymiany, faktycznie może być uznany przez właściciela jako mogący funkcjonować dalej (taki dach pozostaje szczelny i wytrzymały), co powoduje, iż właściciel obiektu nie będzie zainteresowany wymianą czy usunięciem tego wyrobu. I stopień pilności uzyskują też wyroby będące już odpadami, czyli wszystkie zalegające na posesjach. Ilość podlegająca w pierwszej kolejności pilnej potrzebie unieszkodliwienia to **ok. 400 m²** co stanowi około **2,5%** wszystkich materiałów z azbestem stwierdzonych w mieście Kołobrzeg.

Poniższy diagram przedstawia procentowy udział ilości wyrobów/odpadów zawierających azbest w rozróżnieniu na poszczególne typy zabudowy:

12. SZCZEGÓŁY PROGRAMU USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU MIASTA KOŁOBRZEG LATA 2013 - 2016

a. Rozmiary zadania i ramowy plan realizacji

W okresie realizacji PROGRAMU w latach 2013-2016 (czyli w pierwszej fazie) z uwagi na nie dużą ilość stwierdzonych zasobów azbestowych pozostających w użyciu należy możliwie sprawnie i szybko rozpocząć rozwiązywanie problemu.

Aby móc dokonać konstrukcji szczegółowego harmonogramu rzeczowo - finansowego najpierw na lata 2013 - 2016, a później zająć się tym, co pozostanie w latach następnych, konieczne jest pozyskanie od właścicieli obiektów ze stwierdzonym azbestem deklaracji uczestniczenia w usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

W tym celu należałoby przeprowadzić intensywną akcję promocyjno - edukacyjną wśród mieszkańców z aktualnymi możliwościami dofinansowywania demontaży wyrobów azbestowych (m.in. regulamin refinansowania kosztów pozbycia się wyrobów azbestowych ze środków budżetowych Urzędu Miasta Kołobrzeg). Dalsze działania uzależnione będą od możliwości finansowych budżetu miasta, przyjętych działań i od uzyskanego wsparcia z zewnątrz i opisane zostały poniżej jako Procesy A, B i C.

W momencie pozyskania zewnętrznych funduszy lub skierowania większych środków ze środków gminnych należy przeprowadzić Proces A. Jeżeli

natomiast sytuacja i dostępność środków nie zmieni się znacząco w porównaniu z dniem dzisiejszym realizowany powinien być Proces B. Bazując na zapisach nowego zaktualizowanego POKZA (Plan Oczyszczania Kraju z Azbestu) należałoby wdrażać Proces C. Przedstawione poniżej procesy dotyczą wyłącznie zasobów zidentyfikowanych wśród osób fizycznych.

PROCES A

Przede wszystkim należy przeprowadzić szeroką akcję informacyjną połączoną ze zbieraniem deklaracji chętnych do usuwania azbestu w pierwszej kolejności. Na tej podstawie należy wypełnić danymi tabelę nr 4 zamieszczoną poniżej.

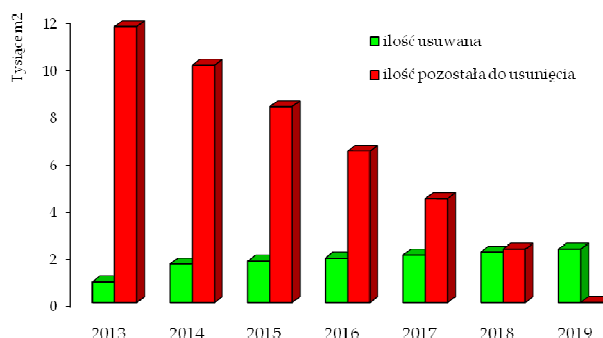
Po analizie deklaracji gotowości zostaną zatwierdzone ilości wyrobów zawierających azbest przewidziane do usunięcia w określonych latach. Tabela nr 4 obrazuje plan na lata 2013 – 2019, który przewiduje usunięcie wyrobów zawierających azbest na poziomie 7% w roku 2013 (w tym zasoby magazynowane – płyty luzem – ok. 400 m²), w roku 2014 – 13%, w roku 2015 – 14%, w roku 2016 – 15%, w roku 2017 – 16%, zaś do końca 2019 pozostała ilość, czyli 35% ilości wyjściowej. Są to ilości absolutnie realne do usunięcia pod warunkiem dobrego przygotowania dokumentacji i prac. Szczegółowy opis w dalszej części opracowania.

Tabela 4. Planowane i deklarowane ilości wyrobów azbestowych do usunięcia Proces A

Rok	Ilość m ² do usunięcia			Ilość [%]
	Z deklaracji	Planowane	Suma	
2013		405		7%
		490		
2014		1 663		13%
2015		1 791		14%
2016		1 919		15%
2017		2 047		16%
do XII 2019		4 477		35%
Suma		12 792		100%

Z oceny stanu technicznego obiektów znajdujących się na terenie miasta wynika, iż w pierwszej kolejności muszą być usuwane wyroby zakwalifikowane w I stopniu pilności tj. ok. 7% całych zasobów plus wyroby, których kwalifikacja się zmieni z postępem czasu. Zaplanowano określenie ilości w taki sposób by odpowiedzieć na zapotrzebowanie na usuwanie w kolejnych latach działania PROGRAMU. W miarę realizacji zadań przewidzianych od 2013 r. będzie rósł poziom wiedzy mieszkańców i chęć do uczestnictwa w PROGRAMIE (oglądane realizacje, pozytywne reakcje osób biorących

udział w PROGRAMIE, informacje w lokalnych mediach na temat PROGRAMU.)

Wykres 3. Przebieg procesu A – realizacja w poszczególnych latach

Jak wynika z symulacji zakończenie PROGRAMU (usunięcie wszystkich zasobów azbestowych z terenu miasta Kołobrzeg) przy wykorzystaniu procesu A, nastąpi w roku 2019.

Po ustaleniu harmonogramu można określić ilość środków finansowych koniecznych do zabezpieczenia na poszczególne lata celem skierowania ich do poszczególnych osób, które zgłoszą zamiar realizacji inwestycji.

Przy założeniu, że przyjmujemy koszty początkowe na poziomie 20,00 zł/m² i zakładamy stopę inflacji cen tego typu usług na poziomie 5% rocznie. Otrzymujemy roczne poziomy kosztów, jakie należy założyć w celu realizacji procesu A.

Tabela 5: Harmonogram kosztów Proces A (koszt 7 zł w roku 2013 dotyczy pakowania, transportu i unieszkodliwienia)

Rok	Ilość do usunięcia	Koszt	Koszt
	m ²	zł/m ²	zł/rok
2013	405	7,00	2 835
	490	20,00	9 809
2014	1 663	21,00	34 922
2015	1 791	22,05	39 489
2016	1 919	23,15	44 420
2017	2 047	24,31	49 751
do XII 2019	4 477	25,52	114 271
SUMA	12 792		295 497

PROCES B

Uwzględniając potrzeby wynikające ze stopnia pilności i porównując je z możliwościami finansowymi właścicieli obiektów należy przesunąć w czasie uruchomienie na masową skalę usuwanie wyrobów azbestowych. Kontynuacja procesu likwidacji zagrożenia

azbestowego w dotychczas notowanym tempie przez okres od 3 do 5 lat od dnia dzisiejszego. Następnie należy spodziewać się przyspieszenia tego procesu z uwagi na starzenie się wyrobów i koniec możliwości ich dalszego wykorzystania.

Na przyspieszenie to wpłynie również zmiana struktury własności obiektów (przejmowanie obiektów, ich remontowanie bądź wyburzanie).

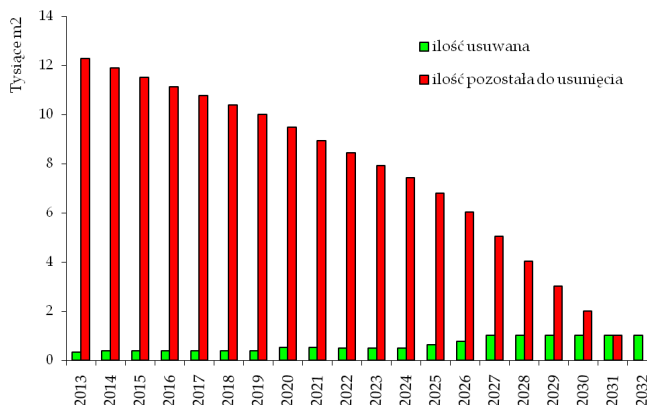
W końcu bogacenie się społeczeństwa i wzrost świadomości społecznej wynikającej z prowadzonych kampanii informacyjnych.

Tabela 6: Planowane i deklarowane ilości wyrobów azbestowych do usunięcia Proces B

Rok	Ilość m ² do usunięcia			Ilość [%]
	Z deklaracji	Planowane	Suma	
2013		405		3,17%
2014		384		3%
2015		384		3%
2016		384		3%
2017		384		3%
2018 - 2024		3 305		25,8%
Do XII 2032		7 547		59%
SUMA		12 792		100%

Realizacja procesu B w rozpisaniu na kolejne lata i przy założeniu postępu: usunięcia 3% (odpady magazynowane) w roku 2013, w latach 2014 - 2017 po 3% rocznie, od 2018 do 2024 w sumie ok. 25,8%, i od roku 2025 do końca 2032 w sumie 59%. Rozbicia takiego dokonano na podstawie założenia, iż w pierwszych latach funkcjonowania programu zainteresowanie usuwaniem będzie na poziomie niewielkim.

Z upływem czasu będzie ono rosło z dwóch powodów: znajomość programu i starzenie się istniejących pokryć, co zmusi właścicieli do usuwania tychże pokryć. Zostawianie największego obciążenia na ostatnie lata obowiązywania Programu jest jednak bardzo ryzykowne.

Wykres 4. Przebieg procesu B – realizacja w poszczególnych latach

Przyjmując koszty początkowe na poziomie 20,00 zł/m² i zakładając stopę inflacji dla cen tego typu usług na poziomie 5% rocznie otrzymujemy roczne poziomy kosztów, jakie należy założyć w celu realizacji procesu B.

Dla roku 2013 koszt w wysokości 7 zł w dotyczy pakowania, transportu i unieszkodliwienia.

Tabela 7: Harmonogram kosztów Proces B

Rok	Ilość m ² do usunięcia	Koszt	Koszt
	m ²	zł/m ²	zł/rok
2013	405	7,00	2 835
2014	384	21,00	8 059
2015	384	22,05	8 462
2016	384	23,15	8 885
2017	384	24,31	9 329
2018 - 2024	3 305	25,53	84 354
Do XII 2032	7 547	26,80	202 282
SUMA	12 792		324 206

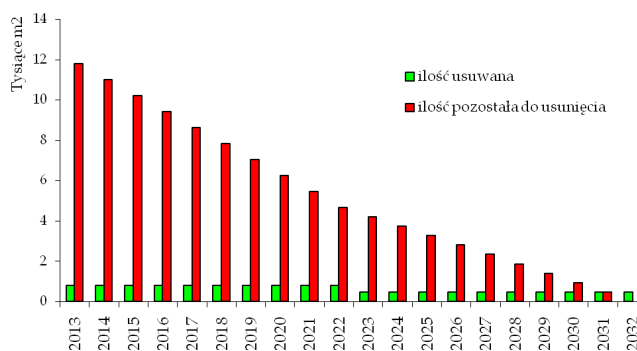
Różnica w wartościach całkowitych kosztów realizacji programu w procesie A i procesie B wynika z faktu, iż w procesie B większą ilość wyrobów planuje się usunąć w późniejszym terminie, a przy założeniu 5% inflacji cen usług koszty w latach późniejszych będą wyższe.

PROCES C

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu (POKzA) przyjęty w roku 2009 kontynuuje założenia Programu z 2002 określające progi procentowe ilości usuwanych wyrobów azbestowych w kolejnych okresach funkcjonowania Programu. Zakładając zgodnie z POKzA, że do 2012 roku powinno zostać usunięte 28% wszystkich wyrobów. Z uwagi na to, iż niniejszy Program dotyczy usuwania wyrobów azbestowych od roku bieżącego, czyli 2013, to tworzenie harmonogramu zgodnego z wcześniejszymi założeniami POKzA staje się bezzasadne. Autorzy PUA proponują przyjęcie jako pierwszego etapu realizacji lat 2013 - 2022 jako całość (28% do 2012 r. i 35% do 2022 r.). Z tego wynika konieczność usuwania azbestu w tempie wskazanym w Procesie C. W latach 2013 - 2022 otrzymujemy w ten sposób ilości realne do usunięcia na poziomie 6,3% rocznie, czyli ok. 800 m² wyrobów zawierających azbest.

W kolejnym okresie tj. w latach 2023 - 2032 będziemy mieć do czynienia z sytuacją, w której roczny poziom usuwania będzie oscylował w ok. 470 m² wyrobów zawierających azbest.

Aby zrealizować założenia planu roczne ilości usuwania azbestu w mieście Kołobrzeg powinny osiągać poziomy przedstawione na wykresie 5.

Wykres 5: Proces C – roczne poziomy usuwania określone na podstawie wytycznych z POKzA 2009 – 2032

b. Koszty usuwania azbestu i ich ewentualny podział

Cały rozmiar zadania usunięcia azbestu znajdującego się w zasobach osób fizycznych (koszt łączny demontażu, spakowania, transportu i zeskładowania) biorąc pod uwagę ilości wynikające ze sporządzonej inwentaryzacji powinien zamknąć się w kwocie między **295 a 324 tys. zł** licząc w średnich cenach na dzień 30 kwietnia 2013 r. Należy się spodziewać konieczności wykonania korekty wyliczeń z uwagi na brak możliwości oszacowania cen usług już w okresie roku 2014.

Zaleca się konstruując mechanizm refinansowania poniesionych wydatków rozważenie zastosowania wariantu do 100% refundacji, a jeśli okazałoby się to niemożliwie to przyjęcie możliwie najniższego „udziału własnego”. Ma to znaczenie „zachęcające do wymian” (zmniejszenie całkowitego kosztu operacji) z uwagi na konieczność poniesienia sporych wydatków związanych z zakupem i zamontowaniem nowego pokrycia. Naturalnie w takiej sytuacji należy ustalić pułap wartości rynkowej wykonywanych prac, do/od którego przeprowadzana byłaby refundacja. Refundacja dokonywana może być tylko na podstawie zapłaconej faktury VAT wystawionej przez firmę zajmującą się wytwarzaniem odpadów azbestowych mająca zatwierdzony program gospodarki odpadami przynajmniej na terenie województwa łódzkiego. Warunkiem uzyskania refundacji jest naturalnie również uzyskanie od takiej firmy poświadczonych dokumentów takich jak **karta przekazania odpadu** i przedstawienie ich w Urzędzie Miasta Kołobrzeg. Refundacja może być wypłacona po zweryfikowaniu zgodności ilości usuniętego wyrobu azbestowego z zapisami w bazie prowadzonej przez UMK. Następnym krokiem jest umieszczenie w bazie informacji o zakończeniu używania wyrobów zawierających azbest na danej posesji.

Ważną rzeczą jest również to, że wśród posiadanych wyrobów zawierających azbest są ich zasoby zarówno zmagazynowane, jak zamontowane. Wartość usług usuwania dla wyrobów zmagazynowanych i zamontowanych powinna być określona osobno.

Pułapy cenowe dla potrzeb ustalenia maksymalnego poziomu refundacji należy ustalać precyzyjnie, bezpośrednio przed każdym rocznym etapem usuwania.

Sama procedura przyznawania refundacji powinna być maksymalnie uproszczona. Pula środków przeznaczonych na refundację w danym roku powinna być określona precyzyjnie przed rozpoczęciem cyklu refundowania.

c. Realizacja programu – Plany roczne

Plany roczne są niewątpliwą częścią PROGRAMU. Określają harmonogramy prac w poszczególnych latach i dają wytyczne, co do pilności i charakteru koniecznych do wykonania zadań dla zarządzającego programem.

Plan roczny składa się z bazy danych uczestników programu, którzy zadeklarowali chęć usuwania wyrobów zawierających azbest w określonym roku. Powinien on uwzględniać również kolejność działań i ich pilność w kontekście całego PROGRAMU.

Dla potrzeb poszczególnych harmonogramów należy zbudować rokrocznie bazę uczestników. Bazę należy budować tylko na podstawie deklaracji mieszkańców skorygowanych stopniem pilności usuwania.

Opis Bazy

Zinwentaryzowane wyroby/odpady zostały wprowadzone programu komputerowego Ewidencja Substancji Szkodliwych (ESS) firmy Arisco oraz do zasobów ogólnopolskiej Bazy Azbestowej (<http://www.bazaazbestowa.gov.pl>). Baza zawiera dane adresowe, numery ewidencyjne działek, obrębów i nr porządkowych miejsc występowania obiektów z wbudowanymi wyrobami zawierającymi azbest, lub magazynowanymi na terenie posesji odpadami azbestowymi. Ilości i stan tych wyrobów zostały sprawdzone i potwierdzone. W toku przygotowywania procesu unieszkodliwiania może zdarzyć się sytuacja, w której pojawią się rozbieżności pomiędzy ilością zinwentaryzowaną a deklarowaną do unieszkodliwienia przez właściciela. Należy wtedy traktować każdy przypadek indywidualnie i rozwiązać ten problem poprzez weryfikację ilości i wyjaśnienie zaistniałej sytuacji (oczywiście zakładając, że nie zachodzi

podejrzanie jakiegokolwiek matactwa) – chodzi o wyeliminowanie nieprawidłowości jak np. dowożenia wyrobów pochodzących z sąsiednich gmin.

W bazie określone są również dane o ilości, rodzaju i miejscu występowania wyrobu azbestowego. Jest to konieczne ze względu na określenie wysokości potrzebnych środków finansowych, jakie należy zarezerwować. Potwierdzone i zaaprobowane ilości mogą być podstawą wyceny i ubiegania się o refundację.

d. Zarządzanie PROGRAMEM

Nadzór nad realizacją PROGRAMU siłą rzeczy dzięki zastosowanym rozwiązaniom będzie mógł ograniczyć się do kontroli dokumentów koniecznych do udokumentowania wykonania zadania i wypłaty środków refundacji. Nadzór ten pełnić musi Urząd Miasta Kołobrzeg. Do zadań nadzorującego należeć będzie konstruowanie planów rocznych i czuwanie nad ich zamykaniem po sezonie budowlanym.

Oczekuje się współpracy z:

- Państwowym Inspektorem Pracy
- Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego
- Terenową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną.

Prowadzona na bieżąco działalność kontrolna tych organów zapewni o prawidłowości wykonywania prac, co jest elementem niesłychanie istotnym i jednym z warunków wypłacenia refundacji. Środki finansowe mogą stanowić refundację kosztów przedsięwzięć wykonywanych w pełnej zgodzie z prawem i regułami dobrych praktyk. Przestrzeganie tych zasad na każdym etapie pozwala na wyeliminowanie zagrożeń lub co najmniej do ich zminimalizowania.

13. PROGRAM USUWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA LATA 2017 - 2032

Przy założeniu realizacji Procesu B do końca roku 2016 zaplanowano usunięcie ok. **1 550 m²** wyrobów azbestowych, co stanowi ok. **12%** całych zasobów znajdujących się na terenie miasta. Wartości te należałoby traktować jako „plan minimum”.

Zakładając, że w trakcie trwania PROGRAMU na lata 2013 - 2016 ilość zaplanowana nie zostanie zrealizowana, to w kolejnej aktualizacji PROGRAMU przewidzianej wg przepisów nie rzadziej jak raz na cztery lata należy uwzględnić ilość wyrobów azbestowych pozostających do usunięcia (wszystkich pozostałych w bazie azbestowej).

Na zakończenie pragniemy zwrócić uwagę, że w niniejszym opracowaniu uwzględnione zostały jedynie te zasoby azbestowe, które objęte są obowiązkową inwentaryzacją. Prezydent Miasta jest obowiązany do prowadzenia ewidencji wyrobów i odpadów będących w posiadaniu osób fizycznych. Ewidencję danych od osób prawnych prowadzi marszałek województwa.

14. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Kołobrzeg” powstał w celu całkowitego wyeliminowania zagrożenia pyłami azbestu na terenie objętym PROGRAMEM poprzez działania zmierzające do szybkiego zakończenia eksploatacji wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwienia ich odpadów w sposób zgodny z zasadami ochrony zdrowia i ochrony środowiska. Dzięki temu poza wypełnieniem obowiązków ustawowych poprawiona zostanie jakość powietrza atmosferycznego i nastąpi zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca życia, pracy i wypoczynku. Wzrosną również wartości nieruchomości jako wolnych od azbestu.

Azbest występuje w środowisku naturalnym jako minerał w postaci rozwłóknionej i tak też się go wydobywa. Z uwagi na liczne cenne własności użytkowe azbestu i stosunkowo niską cenę, jego szerokie zastosowanie w dużych ilościach miało miejsce, niemal wszędzie na świecie w okresie ostatnich 100 lat. Także i na terenie Polski azbest stosowany był w produkcji wielu wyrobów przemysłowych, lecz przede wszystkim, (co najmniej około 80 - 90%) do produkcji materiałów budowlanych. Szczyt popularności wyrobów zawierających azbest, a szczególnie wyrobów azbestowo-cementowych w Polsce przypada na lata 60, 70 i 80 XX wieku. Szacuje się, że w całym okresie produkcji tychże wyrobów wyprodukowano w Polsce i zabudowano ponad 15,5 miliona ton wyrobów zawierających azbest. Są to jednak dane szacunkowe oparte na oficjalnych danych na temat importu do Polski czystego azbestu w formie nieprzetworzonej oraz oficjalnego importu gotowych elementów azbestowo-cementowych (A-C). Stąd obawy, że ilości te są niedoszacowane.

Przez lata ukrywano fakt, iż włókna azbestu, które uwalniając się nawet samoczynnie po przedostaniu do układu oddechowego człowieka powodują długotrwałą reakcję organizmu (próba pozbycia się ciała obcego), co w efekcie może prowadzić do zmian nowotworowych i raka. Najczęstszymi chorobami wywołanymi narażeniem na pył azbestowy jest pylica

azbestowa i nowotwór złośliwy - międzybłoniak opłucnej. Azbest jest jedynym czynnikiem wywołującym tę odmianę nowotworu.

Po osiągnięciu wieku technologicznego (zakłada się tu okres pomiędzy 20 a 30 lat) z wyrobów azbestowo-cementowych rozpoczyna się „samoistne” pylenie włókien azbestu. Powoduje to pojawianie się zwiększonego stężenia włókien w otoczeniu obiektów z wbudowanym azbestem. Dodatkowym źródłem emisji tychże włókien są wyroby z odłamanymi częściami, bądź całkowicie popękane. Kolejnym powodem zwiększenia emisji włókien do powietrza atmosferycznego jest korozja biologiczna lub chemiczna, czyli obecność glonów i mchów, jak i oddziaływanie atmosferyczne na powierzchnie płyt azbestowo - cementowych.

Największym źródłem potencjalnego zagrożenia pyłami azbestu są niewątpliwie operacje wykonywane na wyrobach zawierających azbest (szczególnie niewłaściwe czynności związane z konserwacją lub demontażem).

Biorąc pod uwagę roboty polegające na demontażu wyrobów zawierających azbest twarde (gęstość powyżej 1000 kg/m³), istniejące wymogi prawne zapewniają dużą prewencję pylenia włókien azbestu (oczywiście pod warunkiem bezwzględnie stosowania się do procedur i przepisów oraz dobrych praktyk przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest). Podobnie sytuacja wygląda, gdy mamy do czynienia

z transportem i unieszkodliwieniem. Przykładem tego niech będą badania prowadzone na składowiskach wyrobów azbestowych, gdzie notowane stężenia włókien azbestu nie przekraczają norm ustalonych dla powietrza, jakim oddychają ludzie w strefie zamieszkania.

Dlatego szczególny nacisk należy położyć na taką organizację prac, aby w każdym momencie ich wykonywania odpowiednie organy kontrolne państwa mogły korygować i weryfikować poczynania wykonawców usług z zakresu gospodarki odpadami azbestowymi.

Podstawą do powodzenia Programu jest aktywna polityka informacyjna Urzędu Miasta Kołobrzeg, w tym rzetelne zarządzanie PROGRAMEM i współpraca z jego uczestnikami. Właściwe i profesjonalne firmy muszą pracować pod kontrolą i nadzorem Zarządzającego i inspektorów z powołanych inspekcji, takich jak PIP, Inspekcja Środowiska, Nadzór Budowlany i Sanepid. Bardzo ważna jest również wola i chęć mieszkańców miasta dla zrozumienia idei i metodyki przystępowania do eliminacji wyrobów zawierających azbest. Osobną sprawą jest zaangażowanie środków finansowych pochodzących z budżetu miasta (środki dawnego Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska) w celu refinansowania poniesionych nakładów na demontaż, pakowanie, transport i składowanie / unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest.

15. BIBLIOGRAFIA

1. *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r.*
2. *Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 -2032 – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 lipca 2009 r.*
3. *Informator o przepisach i procedurach. M.G. Warszawa 2008 r.*
4. *Bezpieczne postępowanie z azbestem pod redakcją prof. dr J. Dyczka AGH Kraków 2004 r.*
5. *Bezpieczne postępowanie z azbestem. Prawo i praktyka. Fundacja ŁBA Łódź 2006r.*
6. *Azbest. Podręcznik dobrych praktyk. G. I. P. Warszawa 2006 r.*
7. *Prawidłowe postępowanie przy demontażu, transporcie i składowaniu odpadów azbestowych. Wydawnictwo Fundacja ŁBA Łódź 2007 r.*

16. ZAŁĄCZNIKI

- Załącznik nr 1 Wykaz aktów prawnych związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, transportem i unieszkodliwianiem odpadów azbestowych
- Załącznik nr 2 Arkusz oceny stanu i możliwości użytkowania wyrobów zawierających azbest
- Załącznik nr 3 Informacja o wyrobach zawierających azbest
- Załącznik nr 4 Inwentaryzacja wyrobów/odpadów azbestowych na terenie miasta Kołobrzeg „Osoby fizyczne” (stan na dzień 30.04.2013 r.)
- Załącznik nr 5 Inwentaryzacja wyrobów/odpadów azbestowych na terenie miasta Kołobrzeg „OGRODY DZIAŁKOWE” (stan na dzień 30.04.2013 r.)
- Załącznik nr 6 Inwentaryzacja wyrobów/odpadów azbestowych na terenie miasta Kołobrzeg „OSOBY INNE NIŻ FIZYCZNE” (stan na dzień 30.04.2013 r.)
- Załącznik nr 7 Inwentaryzacja wyrobów/odpadów azbestowych na terenie miasta Kołobrzeg „ZABUDOWA WIELORODZINNA” (stan na dzień 30.04.2013 r.)
- Załącznik nr 8 Program Usuwania Azbestu z terenu miasta Kołobrzeg na nośniku elektronicznym.
- Załącznik nr 9 Bazy zinwentaryzowanych obiektów zgodne z programem ESS.

Wykaz aktów prawnych dotyczących problematyki azbestowej

(źródło: Ministerstwo Gospodarki – www.mg.gov.pl)
(stan prawny – maj 2013 r.)

Ustawy dotyczące problematyki azbestowej

1. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623)
3. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. Nr 63, poz. 322)
7. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 163, poz. 981)
8. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 21)

Rozporządzenia dotyczące problematyki azbestowej

Rozporządzenia Rady Ministrów

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudnienia przy niektórych z tych prac (Dz. U. Nr 200, poz. 2047, z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 196, poz. 1217, z późn. zm.)
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397, z późn. zm.)

Rozporządzenia Ministra Gospodarki

1. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595)
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089)
3. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. w sprawie kryteriów oraz procedur dopuszczania odpadów do składowania na składowisku odpadów danego typu (Dz. U. Nr 186, poz. 1553, z późn. zm.)

4. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31)

Rozporządzenia Ministra Zdrowia

1. Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielanych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 231)
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 sierpnia 2004 r. w sprawie okresowych badań lekarskich pracowników zatrudnionych w zakładach, które stosowały azbest w produkcji (Dz. U. Nr 183, poz. 1896)
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 sierpnia 2004 r. w sprawie leczenia uzdrowskiego osób zatrudnionych przy produkcji wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 185, poz. 1920, z późn. zm.)
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. Nr 13, poz. 109)
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2005 r. w sprawie leków związanych z chorobami wywołanymi pracą przy azbestie (Dz. U. Nr 189, poz. 1603)
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 33, poz. 166)
7. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 lipca 2012 r. w sprawie w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. 2012 Nr 0, poz. 890)
8. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej
9. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 217, poz. 1833, z późn. zm.)
10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)

Rozporządzenia Ministra Środowiska

1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206)
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości (Dz. U. Nr 122, poz. 1055)

3. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz. U. Nr 220, poz. 1858 oraz z 2010 r. Nr 238, poz. 1588)
4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549 oraz z 2009 r. Nr 39, poz. 320)
5. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2004 r. w sprawie warunków, w których uznaje się, że odpady nie są niebezpieczne (Dz. U. Nr 128, poz. 1347)
6. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 marca 2006 r. w sprawie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów poza instalacjami i urządzeniami (Dz. U. Nr 49, poz. 356)
7. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 czerwca 2008 r. w sprawie rodzajów odpadów, których przewóz w celu unieszkodliwiania jest zabroniony (Dz. U. Nr 119, poz. 769)
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 4 listopada 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji oraz pomiarów ilości pobieranej wody (Dz. U. Nr 206, poz. 1291)
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. Nr 124, poz. 1033)
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87)
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673)
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych o odpadach (Dz. U. Nr 249, poz. 1674)
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011 r. w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. Nr 95, poz. 558)
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie podziemnych składowisk odpadów (Dz. U. Nr 298, poz. 1771)
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 24)
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 25)

Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej

1. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 108, poz. 953, z późn. zm.)

2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986)
3. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu ADR (Dz. U. Nr 0, poz. 192)
4. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. Nr 120, poz. 1126)
5. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie prowadzenia kursów w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 0, poz. 619)

Inne:

Oświadczenie Rządowe z dnia 16 stycznia 2009 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. (Dz. U. Nr 27, poz. 162, z późn. zm.)

Wykaz dyrektyw i decyzji dotyczących problematyki azbestowej

(stan na czerwiec 2012 r.)

1. Dyrektywa Rady 67/548/EWG z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawodawczych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i etykietowania substancji niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 196 z 16.08.1967, str. 1; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 1, str. 27)
2. Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu (Dz. Urz. WE L 85 z 28.03.1987, str. 40, z późn. zm.; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 8, str. 269)
3. Dyrektywa Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz. Urz. WE L 183 z 29.06.1989, str. 1, z późn. zm.; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 1, str. 349)
4. Dyrektywa Rady 92/57/EWG z dnia 24 czerwca 1992 r. w sprawie wprowadzenia minimalnych wymagań bezpieczeństwa i ochrony zdrowia na tymczasowych lub ruchomych budowach (ósma szczegółowa dyrektywa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 245, z 26.08.1992, str. 6, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 71)
5. Dyrektywa Rady 94/33/WE z dnia 22 czerwca 1994 r. w sprawie ochrony pracy osób młodych (Dz. Urz. WE L 216 z 20.08.1994, str.12, z późn. zm.; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 2, str. 213)

6. Dyrektywa Rady 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999, str. 1, z późn. zm.; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 4, str. 228)
7. Decyzja Rady 2003/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r. ustanawiająca kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska, na podstawie art. 16 i załącznika II do dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L 11 z 16.01.2003, str. 27, Dz.Urz. WE L 218 z 23.08.2007, str. 25; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 314).
8. Dyrektywa 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (WEEE) (Dz. Urz. WE L 37 z 13.02.2003, str. 24, Dz. Urz. WE Polskie wydanie specjalne, roz. 15, t. 7, str. 359)
9. Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy (szósta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Rady 89/391/EWG) (Dz. Urz. WE L 158 z 30.04.2004, str. 50; Dz.Urz. WE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 5, t. 5, str. 35)
10. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) 1013/2006 z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz. Urz. WE L 190, z 12.07.2006, str. 1)
11. Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. WE L 396, z 30.12.2006, str. 1 oraz sprostowanie w Dz. Urz. WE L 136, z 29.05.2007, str. 3)
12. Dyrektywa 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz. Urz. WE L312 z 22.11.2008, str. 3)
13. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. UE L 330, z 16.12.2009, str. 28.)

Uchwały Rady Ministrów dot. ustanowienia programu wieloletniego p.n. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 - 2032”:

- Uchwała nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 r.
- Uchwała nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r.

ZAŁĄCZNIK NR 2

OCENA

stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji przemysłowej:

Rodzaj zabudowy¹: _____

Numer działki ewidencyjnej²: _____

Numer obrębu ewidencyjnego²: _____

Nazwa, rodzaj wyrobu³: _____

Ilość wyrobów⁴: _____

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵: _____

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
1	2	3	4
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieuszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	

19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	
20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stałe lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nie użytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

Oceniający
(imię i nazwisko)

Właściciel/Zarządca
(podpis)

(miejscowość, data)

(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określeniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrabione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

ZAŁĄCZNIK NR 3

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

.....
.....

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

.....
.....

3. Rodzaj zabudowy³⁾:

4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:

5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:

6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:

.....

7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:

8. Stopień pilności⁷⁾:

9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾

a) nazwa i numer dokumentu:

b) data ostatniej aktualizacji:

10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:

11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....

.....

(podpis)

data

OBJAŚNIENIA:

- 1) Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.
- 2) Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- 3) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- 4) Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 5) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- 6) Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, mb, km).
- 7) Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
- 8) Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

ZAŁĄCZNIK NR 4

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg (OSOBY FIZYCZNE)

L.p.	Ulica	Nr	Rodz. zabud.	Rodz. wyrobu	Ilość [m2]	Stopień pilności	Nr ewid. dział.	Obręb ewid.	Uwagi
1	6 Dywizji Piechoty	37	bud. gosp.	plyty a-c faliste	128	2	'28/165'	0016'	
2	6 Dywizji Piechoty	70	bud. gosp.	plyty a-c faliste	24	2	'225'	0017'	
3	6 Dywizji Piechoty	79	bud. gosp.	plyty a-c faliste	10	2	'53'	0018'	wiata
4	6 Dywizji Piechoty	79	bud. gosp.	plyty a-c faliste	4	2	'53'	0018'	wiata
5	6 Dywizji Piechoty	91	bud. gosp.	plyty a-c faliste	6	2	'40'	0018'	daszek
6	Aleja Nadmorska	5	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	220	2	'64'	0004'	
7	Bajeczna	1	bud. gosp.	plyty a-c faliste	5	2	167'	0009'	wiata na drewno
8	Bajeczna	1	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	10	2	167'	0009'	falbanek
9	Bajeczna	8	bud. gosp.	plyty a-c faliste	30	2	'179'	0009'	
10	Bajeczna	10	bud. gosp.	plyty a-c faliste	24	2	'178'	0009'	
11	Bajeczna	22	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	160	3	'400'	0017'	
12	Bałtycka	B/N	bud. gosp.	plyty a-c faliste	180	2	24/5'	0010'	
13	Bałtycka	11	bud. gosp.	plyty a-c faliste	370	3	'8'	0010'	
14	Basztowa	35	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	78	3	'336'	0011'	
15	Basztowa	36	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	78	3	'335'	0011'	
16	Basztowa	48	bud. mieszk.	plyty a-c płaskie	62	3	'349'	0011'	pyty karo 52m2 + pyty faliste 10m2
17	Basztowa	50	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	78	3	'351'	0011'	
18	Bosmańska	6	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	270	3	'469'	0009'	
19	Bosmańska	7	bud. gosp.	plyty a-c faliste	25	3	'472'	0009'	
20	Brzechwy	6	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	180	3	'369'	0017'	
21	Bulwar Zacisze	1	bud. mieszk.	plyty a-c płaskie	30	2	'154'	0004'	częściowo elewacja
22	Bygdoska	4	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	8	3	'607/2'	0009'	
23	Bzów	10	bud. gosp.	plyty a-c faliste	16	2	131'	0009'	
24	Fredry	10	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	150	3	'91/5'	0005'	
25	Głogowa	7	bud. gosp.	plyty a-c faliste	14	2	'94'	0017'	
26	Głogowa	11	bud. gosp.	plyty a-c faliste	30	2	92'	0009'	
27	Janiska	B/N	bud. gosp.	plyty a-c faliste	880	2	'27/10'	0019'	
28	Janiska	7A/2	bud. gosp.	plyty a-c faliste	22	2	'27/12'	0019'	
29	Janiska	7A/2	bud. gosp.	plyty a-c faliste	22	2	'27/12'	0019'	
30	Jedności Narodowej	31A	bud. gosp.	plyty a-c faliste	30	3	'39/3'	0010'	
31	Jedności Narodowej	41	bud. gosp.	plyty a-c faliste	22	2	325'	0002'	
32	Jedności Narodowej	44	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	2	2	'295/1'	0002'	daszek nad wejściem
33	Jedności Narodowej	60	bud. gosp.	plyty a-c faliste	44	2	'347/10'	0002'	

ZAŁĄCZNIK NR 4

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg (OSOBY FIZYCZNE)

34	Jedności Narodowej	60	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	220	3	'347/10'	0002'	
35	Jedności Narodowej	60	bud. mieszk.	plyty a-c płaskie	80	3	'347/10'	0002'	
36	Jedności Narodowej	63	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	120	3	'60/1'	0010'	
37	Jedności Narodowej	63F	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	168	3	'60/4'	0010'	
38	Kasztanowa	1	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	8	2	'250'	0002'	
39	Kaszubska	1A	bud. gosp.	plyty a-c faliste	20	2	'299'	0013'	
40	Kaszubska	31	bud. gosp.	plyty a-c faliste	6	2	'316'	0013'	
41	Kaszubska	31A	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	150	3	'317'	0013'	
42	Kaszubska	41	bud. mieszk.	plyty a-c płaskie	76	3	'329'	0013'	elewacja
43	Kaszubska	41	odpad	plyty a-c faliste	6	1	'329'	0013'	
44	Kaszubska	41	odpad	plyty a-c płaskie	20	1	'329'	0013'	
45	Kolumba	7A	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	160	3	'44/1'	0017'	
46	Kolumba	7B	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	160	3	'44/2'	0017'	
47	Koszalińska	59	bud. gosp.	plyty a-c faliste	30	2	'284'	0013'	
48	Koszalińska	59	bud. gosp.	plyty a-c faliste	16	2	'284'	0013'	
49	Koszalińska	59	bud. gosp.	plyty a-c faliste	30	2	'284'	0013'	
50	Krakowska	12	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	195	3	'699'	0009'	
51	Krzywoustego	B/N	bud. gosp.	plyty a-c faliste	30	3	'3/3'	0019'	dziaka C6
52	Krzywoustego	B/N_2	bud. gosp.	plyty a-c faliste	18	3	'228'	0013'	garaż nr 86
53	Krzywoustego	43	bud. gosp.	plyty a-c faliste	76	3	'24/11'	0019'	
54	Krzywoustego	109	bud. gosp.	plyty a-c faliste	188	2	'34'	0019'	
55	Krzywoustego	109	odpad	plyty a-c faliste	140	1	'34'	0019'	
56	Łokietka	7	bud. gosp.	plyty a-c faliste	140	3	'22/4'	0019'	
57	Łokietka	43A	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	212	3	'24/12'	0019'	
58	Makuszyńskiego	26	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	148	3	'432/6'	0017'	
59	Makuszyńskiego	26	bud. gosp.	plyty a-c faliste	34	3	'432/6'	0017'	
60	Obozowa	12	bud. gosp.	plyty a-c faliste	64	3	'38/1'	0017'	
61	Obozowa	22	bud. gosp.	plyty a-c faliste	165	3	'574/1'	0009'	
62	Obozowa	22	bud. gosp.	plyty a-c faliste	58	2	'574/1'	0009'	
63	Obozowa	22	bud. gosp.	plyty a-c faliste	52	2	'574/1'	0009'	
64	Opolska	1	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	102	3	'742/3'	0009'	
65	Opolska	1	bud. gosp.	plyty a-c faliste	20	2	'742/3'	0009'	
66	Opolska	3	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	162	3	'744'	0009'	
67	Orla	4	bud. gosp.	plyty a-c faliste	10	2	'302/6'	0013'	
68	Orowskiego	30	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	208	3	'486'	0017'	

ZAŁĄCZNIK NR 4

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg (OSOBY FIZYCZNE)

69	Orowskiego	36	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	208	3	'489'	0017'	
70	Partyzantów	1	bud. gosp.	plyty a-c faliste	8	2	'552'	0009'	
71	Partyzantów	1	bud. gosp.	plyty a-c faliste	15	2	'552'	0009'	
72	Partyzantów	1	bud. mieszk.	plyty a-c płaskie	38	3	'552'	0009'	elewacja
73	Partyzantów	17	bud. gosp.	plyty a-c faliste	32	3	'544'	0009'	
74	Perłowa	7	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	102	3	'253'	0009'	
75	Perłowa	7	odpad	plyty a-c faliste	13	1	'253'	0009'	
76	Perłowa	12	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	195	3	'242'	0009'	
77	Perłowa	48	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	175	3	'798'	0009'	
78	Pogodna	1	bud. gosp.	plyty a-c faliste	41	2	'258'	0017'	
79	Pogodna	3	bud. gosp.	plyty a-c faliste	23	2	'256'	0017'	zgoszenie telefoniczne
80	Pogodna	9	bud. gosp.	plyty a-c faliste	68	2	'17'	0009'	
81	Poleska	3	bud. gosp.	plyty a-c faliste	195	1	'4/6'	0008'	
82	Rybacka	B/N	bud. gosp.	plyty a-c faliste	180	2	'19/9'	0010'	
83	Rybacka	13	bud. gosp.	plyty a-c faliste	15	2	'19/5'	0010'	kojec dla psa
84	Rzemieślnicza	6	bud. mieszk.	plyty a-c płaskie	48	3	'59'	0019'	elewacja
85	Sienkiewicza	12	bud. gosp.	plyty a-c faliste	16	2	'133'	0010'	
86	Sienkiewicza	12	bud. gosp.	plyty a-c faliste	360	2	'133'	0010'	
87	Sienkiewicza	12	odpad	plyty a-c faliste	10	1	'133'	0010'	mocno pokruszony
88	Sienkiewicza	27	bud. gosp.	plyty a-c faliste	60	2	'113'	0010'	wiata
89	Sobieskiego	18	odpad	plyty a-c faliste	110	1	'251'	0002'	
90	Starynowska	16A	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	154	3	'764/2'	0009'	
91	Starynowska	18	bud. gosp.	plyty a-c faliste	46	3	'762/1'	0009'	
92	Starynowska	24	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	36	3	'756/4'	0009'	
93	Starynowska	24	bud. gosp.	plyty a-c faliste	35	1	'756/4'	0009'	
94	Starynowska	25	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	36	3	'755'	0009'	
95	Starynowska	25	bud. gosp.	plyty a-c faliste	50	1	'755'	0009'	
96	Szafirowa	7	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	140	3	'91'	0009'	podane przez właściciela
97	Tczewska	4	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	47	3	'643'	0009'	
98	Teligi	3	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	194	3	'305'	0017'	
99	Trzebiatowska	34	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	165	3	'302'	0011'	
100	Warszawska	26	bud. mieszk.	plyty a-c płaskie	40	3	'832'	0009'	elewacja
101	Warszawska	26	bud. gosp.	plyty a-c faliste	18	2	'832'	0009'	12 m2 falisty + 6 m2 paski
102	Warszawska	74	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	165	3	'857'	0009'	
103	Wesoła	B/N	bud. gosp.	plyty a-c faliste	27	2	'19'	0017'	pyty faliste 12m2 i plyty paskie na ścianach 15m2

ZAŁĄCZNIK NR 4

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg (OSOBY FIZYCZNE)

104	Wesoła	B/N	odpad	plyty a-c płaskie	22	1	'19'	0017'	
105	Wesoła	6	bud. gosp.	plyty a-c faliste	50	2	'17'	0017'	
106	Wesoła	6	bud. gosp.	plyty a-c faliste	40	2	'17'	0017'	
107	Wrocławska	8	bud. gosp.	plyty a-c faliste	64	3	'895'	0009'	zgoszenie telefoniczne
108	Wrocławska	18	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	174	3	'906'	0009'	
109	Wrocławska	18	bud. gosp.	plyty a-c faliste	12	2	'906'	0009'	
110	Wrocławska	20	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	174	3	'907'	0009'	
111	Wrocławska	20	bud. gosp.	plyty a-c faliste	12	2	'907'	0009'	
112	Wylotowa	B/N	bud. gosp.	plyty a-c faliste	540	2	'340/20'	0002'	
113	Wylotowa	50	bud. gosp.	plyty a-c faliste	10	2	'11'	0001'	
114	Wylotowa	79A	bud. gosp.	plyty a-c faliste	270	3	'339/1'	0002'	
115	Wylotowa	82	bud. gosp.	plyty a-c faliste	24	2	'340/24'	0002'	garaże za blokiem
116	Wylotowa	82	bud. gosp.	plyty a-c faliste	12	2	'340/24'	0002'	garaże za blokiem
117	Żurawia	11	bud. mieszk.	plyty a-c faliste	64	3	'77'	0018'	
118	Żurawia	11	bud. gosp.	plyty a-c faliste	4	2	'77'	0018'	ściana
119	Żurawia	11	bud. gosp.	plyty a-c faliste	12	3	'77'	0018'	

ZAŁĄCZNIK NR 5

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg
(OGRODY DZIAŁKOWE)

Rodzinny Ogród Działkowy im. E.Gierczak, ul. 6 Dywizji Piechoty 97					
L.p.	Nr działki wewn.	Rodzaj zabudowy	Rodzaj wyrobu	Ilość [m2]	Stopień pilności
1	40	bud. letn.	plyty a-c faliste	20	3
2	55	bud. letn.	plyty a-c faliste	16	2
3	94	bud. letn.	plyty a-c faliste	24	2
4	94	odpad	plyty a-c faliste	1	1
5	68	bud. letn.	plyty a-c faliste	40	3
6	107	bud. letn.	plyty a-c faliste	20	3
7	127	bud. letn.	plyty a-c faliste	30	3
8	141	bud. letn.	plyty a-c faliste	15	3
9	184	bud. letn.	plyty a-c faliste	8	3
10	207	bud. letn.	plyty a-c faliste	40	3
11	225	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3
12	220	bud. letn.	plyty a-c faliste	17	3
13	215	odpad	plyty a-c faliste	1	1
14	218	odpad	plyty a-c faliste	3	1
15	270	bud. letn.	plyty a-c faliste	15	3
16	272	bud. letn.	plyty a-c faliste	8	3
17	356	bud. letn.	plyty a-c faliste	28	3
18	362	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3
19	362	odpad	plyty a-c faliste	5	1
20	363	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3
21	369	bud. letn.	plyty a-c faliste	26	3
22	369	odpad	plyty a-c faliste	3	1
23	341	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3
24	345	bud. letn.	plyty a-c faliste	45	3
25	309	bud. letn.	plyty a-c faliste	42	3
26	318	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3
27	392	bud. letn.	plyty a-c faliste	10	3
28	392	bud. gosp.	plyty a-c faliste	6	1
29	415	bud. letn.	plyty a-c faliste	14	3
30	415	odpad	plyty a-c faliste	1	1
31	407	odpad	plyty a-c faliste	8	1
32	468	odpad	plyty a-c faliste	8	1
33	430	bud. letn.	plyty a-c faliste	15	3
34	541	bud. letn.	plyty a-c faliste	22	3
35	600	bud. letn.	plyty a-c faliste	48	3
36	600	bud. gosp.	plyty a-c faliste	10	3
37	525	bud. letn.	plyty a-c faliste	8	3
38	525	odpad	plyty a-c faliste	1	1
39	520	bud. letn.	plyty a-c faliste	27	3
40	627	bud. letn.	plyty a-c faliste	68	3
41	732	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3
42	735	bud. letn.	plyty a-c faliste	30	3
43	725	bud. letn.	plyty a-c faliste	10	3

ZAŁĄCZNIK NR 5

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg
(OGRODY DZIAŁKOWE)

Rodzinny Ogród Działkowy im. Kolejarz ul. Krzywoustego					
L.p.	Nr działki wewn.	Rodzaj zabudowy	Rodzaj wyrobu	Ilość [m2]	Stopień pilności
1	113	bud. letn.	plyty a-c faliste	25	3
2	45	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3
3	155	bud. gosp.	plyty a-c faliste	12	3
4	153	bud. letn.	plyty a-c faliste	26	3
5	94	bud. letn.	plyty a-c faliste	28	3
6	95	bud. gosp.	plyty a-c faliste	5	3
7	95	odpad	plyty a-c faliste	27	1
8	96	odpad	plyty a-c faliste	8	1
9	140	bud. letn.	plyty a-c faliste	50	3
10	145	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3

Rodzinny Ogród Działkowy im. Stokrotka ul. Krzywoustego					
L.p.	Nr działki wewn.	Rodzaj zabudowy	Rodzaj wyrobu	Ilość [m2]	Stopień pilności
1	63	bud. gosp.	plyty a-c faliste	2	3
2	42	odpad	plyty a-c faliste	10	1
3	43	bud. letn.	plyty a-c faliste	24	2
4	20	bud. letn.	plyty a-c faliste	32	3
5	15	odpad	plyty a-c faliste	8	1
6	24	bud. letn.	plyty a-c faliste	6	3

Ogrody Działkowe przy ul. Przesmyk/Wschodnia					
L.p.	Nr działki wewn.	Rodzaj zabudowy	Rodzaj wyrobu	Ilość [m2]	Stopień pilności
1	-	bud. letn.	plyty a-c faliste	12	3
2	-	bud. letn.	plyty a-c faliste	18	3
3	-	bud. letn.	plyty a-c faliste	24	3
4	-	bud. letn.	plyty a-c faliste	24	2
5	-	bud. letn.	plyty a-c płaskie	38	3
6	-	bud. letn.	plyty a-c faliste	22	3
7	-	bud. letn.	plyty a-c faliste	20	3

ZAŁĄCZNIK NR 5

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg
(OGRODY DZIAŁKOWE)

Rodzinny Ogród Działkowy im. Wojska Polskiego, ul. Wylotowa 77					
L.p.	Nr działki wewn.	Rodzaj zabudowy	Rodzaj wyrobu	Ilość [m ²]	Stopień pilności
1	18	bud. letn.	płyty a-c faliste	90	3
2	18	bud. gosp.	płyty a-c faliste	8	3
3	24	bud. letn.	płyty a-c faliste	25	3
4	166	bud. letn.	płyty a-c faliste	20	3
5	254	bud. letn.	płyty a-c faliste	52	3
6	147	bud. letn.	płyty a-c faliste	66	3
7	142	bud. letn.	płyty a-c faliste	28	3
8	71	bud. letn.	płyty a-c faliste	38	3
9	45	bud. letn.	płyty a-c faliste	42	3

ZAŁĄCZNIK NR 6

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg

L.p.	Ulica	Nr	Własność	Ilość	Jedn.	Rodz. zabud.	Uwagi	Rodz. wyrobu	Stopień pilności	Nr ewid. działki	Obręb ewid. działki
1	Artyleryjska	3	Gmina Miasto Kołobrzeg	780	m2	bud. gosp.	dwie dz. ewid. 230/8 i 230/9	Płyty a-c faliste	2	'230/9'	.0011
2	Budowlana	B/N		24	m2	bud. gosp.	kiosk	Płyty a-c płaskie	2	'180/1'	.0013
3	Park im. Jedn. Narodowej	B/N		84	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	3	'3/6'	.0002
4	Wschodnia	33		150	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	2	'39'	.0006
5	Żurawia	22		30	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	2	'167'	.0011
6	Grzybowska	B/N		10	m2	odpad		Płyty a-c płaskie	1	414'12'	.0009
7	Grzybowska	B/N		12	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	1	414'12'	.0009
8	Sienkiewicza	29	Gmina Miasto Kołobrzeg + osoby prywatne	6	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	3	'93/1'	.0010
9	Sienkiewicza	29		148	m2	bud. mieszk.	szopka	Płyty a-c faliste	1	'93/1'	.0010
10	Żurawia	17		160	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	2	'32'	.0018
11	Różana	w ulicy	Miejskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Kołobrzegu	110	m	sieć wodociągowa	fi=100	rury i złącza a-c	3	'0'	.0001
12	Sikorskiego	w ulicy		76	m	sieć wodociągowa	fi=80	rury i złącza a-c	3	'0'	.0001
13	Sobieskiego	w ulicy		845	m	sieć wodociągowa	fi=100	rury i złącza a-c	3	'0'	.0001
14	Wierzbowa	w ulicy		155	m	sieć wodociągowa	fi=100	rury i złącza a-c	3	'0'	.0001
15	Grochowska	w ulicy		323	m	sieć wodociągowa	fi=80	Rury i złącza a-c'	3	'0'	.0001
16	Norwida	w ulicy		123	m	sieć wodociągowa	fi=100	rury i złącza a-c	3	'0'	.0001
17	Unii Lubelskiej	w ulicy		132	m	sieć wodociągowa	fi=100	Rury i złącza a-c'	3	'0'	.0001
18	Unii Lubelskiej	w ulicy		168	m	sieć wodociągowa	fi=80	Rury i złącza a-c'	3	'0'	.0001
19	Unii Lubelskiej	w ulicy		160	m	sieć wodociągowa	fi=150	Rury i złącza a-c'	3	'0'	.0001
20	Wylotowa	w ulicy.		25	m	sieć wodociągowa	fi=125	rury i złącza a-c	3	'0'	.0001
21	Wylotowa	w ulicy..		100	m	sieć wodociągowa	fi=80	rury i złącza a-c	3	'0'	.0001
22	Sułkowskiego	6	OW "PROTON" SADIE Investments Sp. z o.o.	11	m2	bud. mieszk.	falbanek przy dachu	Płyty a-c faliste	2	'5/5'	.0006
23	Sułkowskiego	6		19	m2	bud. mieszk.	falbanek przy dachu	Płyty a-c faliste	2	'5/5'	.0006
24	Sułkowskiego	6		19	m2	bud. mieszk.	falbanek przy dachu	Płyty a-c faliste	2	'5/5'	.0006
25	Sułkowskiego	6		19	m2	bud. mieszk.	dz.ewid. 5/4	Płyty a-c faliste	2	'5/5'	.0006
26	Jedności Narodowej	B/N	Przedsiębiorstwo Produkcji Usług i Handlu "TEXTEL"	10	m2	bud. mieszk.		Płyty a-c faliste	2	'144/3'	.0011
27	Jedności Narodowej	B/N		4	m2	bud. mieszk.		Płyty a-c faliste	2	'144/3'	.0011
28	Jedności Narodowej	58A	Spółeczne Towarzystwo Oświatowe w Warszawie	80	m2	bud. gosp.	bud. warsztatowy za szkołą, ściany, wartość przybliżona	Płyty a-c faliste	3	'340/4'	.0002
29	Solna	9	SPOŁEM Powszechna Spółdzielnia Spożywców w Kołobrzegu	340	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	2	'143'	.0011
30	Solna	9		9	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	2	'143'	.0011

ZAŁĄCZNIK NR 6

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kołobrzeg

L.p.	Ulica	Nr	Własność	Ilość	Jedn.	Rodz. zabud.	Uwagi	Rodz. wyrobu	Stopień pilności	Nr ewid. działki	Obręb ewid. działki
31	Obozowa	5	Spółdzielnia Transportu Wiejskiego	55	m2	bud. gosp.	wiata stacja paliw	Płyty a-c faliste	2	'46/1'	.0017
32	Obozowa	5		180	m2	bud. gosp.	bud. magazynowy	Płyty a-c faliste	2	'46/1'	.0017
33	Gryfitów	8	Zarząd Dróg Powiatowych w Kołobrzegu	600	m2	bud. gosp.		Płyty a-c faliste	2	'274'	.0013
34	Gryfitów	8		350	m2	bud. gosp.	wiata	Płyty a-c faliste	2	'274'	.0013
34	Gryfitów	8		250	m2	bud. gosp.	ściany + dach	Płyty a-c faliste	2	'274'	.0013
36	Grottgera	12	Zespół Szkół Policealnych w Kołobrzegu	80	m2	bud. użyt. publ.	falbanek	Płyty a-c faliste	3	'48'	.0005
37	Bogusawa X	B/N	Wyższa Szkoła Administracyjno - Społeczna w Warszawie ul. Grochowska 346/348 03-838 Warszawa	260	m2	bud. gosp.		plyty a-c faliste	2	'203/6'	0013'
38	Bogusawa X	B/N		16	m2	bud. gosp.		plyty a-c faliste	2	'203/6'	0013'
39	Bogusawa X	B/N		260	m2	bud. gosp.	wartość przybliżona	plyty a-c faliste	2	197/1 i 197/2	0013'
40	Bałtycka	44	Handel Produkcja Usługi TUKA Pozorski, Szyszko s.j.	162	m2	bud. gosp.		plyty a-c faliste	3	'9/1'	0003'

ZAŁĄCZNIK NR 7

Inwentaryzacja wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdujących się na terenie Gminy Miasto Kotobrzeg
(ZABUDOWA WIELORODZINNA)

L.p.	Ulica	Nr	Własność	Ilość	jedn.	rodz. zabud.	Uwagi		Stopień pilności	Nr ewid. działki	Obręb ewid. działki
1	Budowlana	7-25	Kotobrzaska Spółdzielnia Mieszkaniowa	300	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'414'	.0013
2	Budowlana	7-25		6785	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'414'	.0013
3	Budowlana	8-12		90	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'250/2'	.0012
4	Budowlana	8-12		2195	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'250/2'	.0012
5	Chodkiewicza	16 A-C		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'8/35'	.0014
6	Chodkiewicza	24 A-B		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'5/41'	.0014
7	Chodkiewicza	26 A-B		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'5/41'	.0014
8	Chodkiewicza	28 A-B		60	m	rury zsypane		Rury i złącza a-c	3	'5/41'	.0014
9	Giełdowa	5-7		90	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'355'	.0012
10	Giełdowa	5-7		2600	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'355'	.0012
11	Kupiecka	2-4		30	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'44/3'	.0013
12	Kupiecka	2-4		1000	m2	bud. mieszk.		Płyty a-c płaskie	3	'44/3'	.0013
13	Kupiecka	6-16		180	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'44/3'	.0013
14	Kupiecka	6-16		1178	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'44/3'	.0013
15	Myśliwska	15-17		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'44/3'	.0013
16	Myśliwska	19-21		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'44/3'	.0013
17	Wąska	2-20		300	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'358'	.0012
18	Wąska	2-20		6369	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'358'	.0012
19	Złota	11 A-C		90	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'44/3'	.0013
20	Złota	11 A-C		2600	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'44/3'	.0013
21	Złota	1-10		300	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'415'	.0013
22	Zygmuntowska	15 A-B		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'9/4'	.0011
23	Zygmuntowska	16 A-B		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'9/4'	.0011
24	Zygmuntowska	17 A-B		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'9/4'	.0011
25	Zygmuntowska	17 A-B		1000	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'9/4'	.0011
26	Zygmuntowska	29 A-B		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'29/3'	.0011
27	Zygmuntowska	40 A-B		60	m	rury zsypane	fi=400	Rury i złącza a-c	3	'39/2'	.0011
28	Giełdowa	9-11	Wspólnota Mieszkaniowa	3939	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'205/1'	.0012
29	Wschodnia	19-29	Wspólnota Mieszkaniowa	8585	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'5/25'	.0014
30	Wschodnia	5-17	Wspólnota Mieszkaniowa	8542	m2	bud. mieszk.	elewacja	Płyty a-c płaskie	3	'5/28'	.0014

Uzasadnienie

do uchwały w sprawie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Kołobrzeg (aktualizacja)

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów przyjęła „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032”. Główne cele Programu to:

1. Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju.
3. Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele Programu będą realizowane sukcesywnie aż do roku 2032, w którym zakładane jest oczyszczenie kraju z azbestu. Zadania przewidziane w Programie są realizowane na trzech szczeblach: centralnym, wojewódzkim i lokalnym (samorząd powiatowy i samorząd gminny).

W związku z powyższym na gminy nałożony został obowiązek opracowania programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Do zadań samorządu gminnego należy także współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Gmina Miasto Kołobrzeg posiada uchwalony Program usuwania azbestu od 2008 roku. Wymaga on jednak aktualizacji w stosunku do obowiązujących przepisów prawnych, możliwości pozyskiwania środków przeznaczonych na usuwanie azbestu oraz inwentaryzacji azbestu.

W tym celu został opracowany Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Kołobrzeg (aktualizacja). Dokument ten w sposób przejrzysty ujmuje zagadnienia ściśle związane z realizacją nałożonych na gminy obowiązków. Wskazuje m.in. jego cele i zadania, ramy prawne i polskie regulacje prawne w tym zakresie w odniesieniu do zagadnień gospodarowania azbestem na terenie miasta Kołobrzeg. Wskazuje ponadto aktualny stan w zakresie wyrobów zawierających azbest oraz określa możliwości pozyskania środków finansowych, niezbędnych do jego realizacji.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), po uzgodnieniu z właściwymi organami tj. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Szczecinie, odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla ww. projektu Programu. Uznano, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Dodatkowo przygotowany dokument dotyczy obszarów jednej gminy oraz dotyczy niewielkich modyfikacji przyjętego już programu..

Biorąc powyższe pod uwagę zasadne jest podjęcie niniejszej Uchwały i wdrożenie jej do realizacji.